

[Ministeren for skatter og afgifter.]  
fang kan fremsættes lovforslag inden fradragsomlægningsens ikrafttræden.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:  
*Første behandling af forslag til lov om prisdæmpning.*

(Lovforslag nr. 152. Fremsat 20/1 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

#### Auken (S):

Når socialdemokratiet har en positiv holdning til det lovforslag, som ministeren for skatter og afgifter har lagt frem om prisdæmpning, hænger det sammen med flere hensyn. For os er først og fremmest hensynet til beskæftigelsen afgørende for vores positive indstilling. Det forslag, der ligger her, er jo ikke, som nogen påstår, et tilskud til arbejdsgiverne. Det er derimod et tilskud til produktionen, som er en betingelse for beskæftigelsen. Det er en tilskudsordning, som vil betyde, at virksomhederne kan fastholde beskæftigelsen, som vil betyde, at omkostningsudviklingen i virksomhederne bliver mindre, end den ellers ville være blevet, og som derfor betyder, at dansk erhvervsliv og dansk produktion får et bedre grundlag for at drage fordel af det opsving i de internationale konjunkturer, som jo selvfølgelig er forudsætningen for på længere sigt at genskabe beskæftigelsen.

Men et andet hensyn vejer også tungt til for os, og det er hensynet til inflationsbæmpelsen. Vi har med glæde set, hvordan Danmark i 1975 har haft en af de laveste inflationsudviklinger i Europa og den øvrige vestlige verden, og vi anser det for noget helt fundamentalt, at denne afdæmpede udvikling fastholdes, således at vores beskæftigelsespolitik, således at den aktive indsats, der er gjort til fordel for beskæftigelsen, ikke bringes i fare gennem en eksplosion i priser og omkostninger i løbet af 1976. Tænker man sig, at vi i 1976 får en voldsom forøgelse af inflationen, så har vi ikke de muligheder for at få en varig forbedring af beskæftigelsen, som vi ellers ville have mulighed for som

følge af den økonomiske politik, der er lagt frem.

Et tredje hensyn er selvfølgelig opfyldelsen af det brede forlig, vi indgik med en række andre partier i folketinget i september måned. Dette forlig kræver jo — noget, vi har tilsluttet os — at den afdæmpede udvikling i priser og omkostninger fastholdes i forligsperioden, og dette forslag fra ministeren for skatter og afgifter om prisdæmpning er netop en opfyldelse af denne målsætning for så vidt angår 1976.

Det fjerde hensyn, jeg vil nævne, som er afgørende for socialdemokratiet ved vores positive stillingtagen til skatteministerens forslag, er, at den form, der er valgt, ikke betyder et indgreb i de indgåede overenskomster. Man har ofte kritiseret socialdemokratiet for, at vi ikke ville gribe ind i overenskomsterne, at vi ikke ville fjerne en dyrtidsportion eller to dyrtidsportioner og erstatte dem med forskellige former for skattemæssige tilskud. Jeg mener, at denne kritik er helt forkert. Jeg mener tværtimod, at man med rette kunne kritisere folketinget, hvis det var sådan, at vi nu greb ind og forringede den automatiske dyrtidsregulering, som vi selv gennem overenskomstloven i foråret har været med til at fastsætte. Det ville med rette skabe mistillid til folketinget. Det ville skabe mistillid til vores troværdighed, det ville skabe det klima af skepsis og modstand i befolkningen, som ville gøre enhver fornuftigt tilrettelagt langsigtet økonomisk politik umulig.

Jeg skal endelig sige, at vi er meget tilfredse med den udformning, som forslaget har fået for så vidt angår den administrative opbygning. Vi tror, det er en fordel, at der ikke skal opbygges en ny selvstændig administration. Vi tror, det er en fordel, at man tager et beløb, som virksomhederne kender i forvejen, nemlig det samlede ATP-bidrag, og ganger det med en fast faktor, og at pengene bliver stående i virksomhederne på denne måde. Det anser vi for at være en fornuftig løsning, og vi tror, det er en løsning, som man ude omkring vil være glade for at arbejde med i praksis.

På ét punkt er vi selvfølgelig skuffede over, at de rent tekniske muligheder i opbygningen af vore registre indskrænker vor handlefrihed mere, end vi selv anser for ønskeligt. Det drejer sig om spørgsmålet om

[Auken.]

at undtage forskellige grupper fra at modtage den støtte, som forslaget om prisdæmpning betyder. Men vi må erkende, at det rent administrativt ikke er muligt at komme længere i en afgrænsning end det, der ligger i skatteministerens forslag.

Alt taget i betragtning kan socialdemokratiet altså tilsige forslaget om prisdæmpning vores støtte. Vi vil gøre meget for, at vi efter et fornuftigt udvalgsarbejde afslutter behandlingen af dette forslag og får det vedtaget i rimelig tid her i folketinget, så man ude omkring i erhvervslivet ved, hvad man har at rette sig efter, på et så tidligt tidspunkt som muligt.

**Christophersen (V):**

Baggrunden for dette lovforslag er jo ganske klar. Vi har gennem de seneste måneder haft en prisudvikling, som viser, at inflationen i Danmark stadig er ganske stærk, og det betyder, at den 1. marts udløses efter al sandsynlighed 2 dyrtidsportioner. Det er en uhyre farlig tendens, hvis den får lov til fuldt ud at slå igennem. Det betyder, at i en situation, hvor vi har 130.000-150.000 arbejdsløse, hvor erhvervslivet har betydelige afsætningsvanskeligheder, og hvor vi samtidig har et betydeligt betalingsbalanceunderskud, står danske virksomheder over for en forringelse af deres konkurrenceevne endnu en gang. Derfor kan vi simpelt hen ikke acceptere, at dyrtidsreguleringen får til følge, at der kommer en ny eksplosiv forøgelse af virksomhedernes omkostninger. Men det var jo også netop denne situation, som man i aftalen fra september tog højde for ved at indsætte den bestemmelse, at der som et led i en omkostningspolitik skulle gives erhvervslivet sikkerhed for, at de højst ville blive påført virkningerne af én dyrtidsportion pr. 1. marts og én dyrtidsportion pr. 1. september i år, og at det offentlige altså ville fritage dem for omkostningsvirkningen af yderligere dyrtidsregulering. Det er det, vi står med nu, det er det løfte, som erhvervslivet har disponeret i tillid til, og allerede gennem det har vi naturligvis fået en række gunstige virkninger. Men nu står vi så over for at skulle indfri løftet, og det er det, lovforslaget her tager sigte på.

Jeg synes, der er grund til at understrege

nogle punkter i dette lovforslag. Det første er, at selve ordningen løber i perioden fra den 1. marts i år til den 28. februar 1977. Det betyder, at ordningen starter, samtidig med at den anden dyrtidsportion udløses, og den slutter med den nuværende overenskomstperiodes afslutning, sådan at man ved udformningen af den nye overenskomst kan tage rimeligt hensyn til, at den anden portion i den kommende overenskomstperiode får en omkostningsvirkning.

Det er klart, at det er forhold, som samtidig må indgå i de overvejelser, der også i konsekvens af aftalen fra september må finde sted på politisk plan vedrørende omkostningsudviklingen i 1977 og 1978, hvor aftalen jo er den, at regeringen skal sikre, at omkostningsudviklingen er i samme rolige forløb, som den var i sommeren 1975.

Den anden ting, jeg godt vil understrege, er, at kompensationsordningen er sådan udformet, at den giver fuld dækning. De forrige gange, hvor vi har anvendt dette system, har det ikke været tilfældet, men denne gang er det sådan, at beløbsmæssigt gives der fuld dækning såvel for dyrtidsreguleringen som for feriepenge og søgnehelligdagsbetaling.

Det tredje, jeg vil understrege, er, at ordningen administreres via kildeskatten, sådan at arbejdsgiveren simpelt hen bare administrerer en refusion, som det offentlige i realiteten giver lønmodtagerne. Jeg tror, det havde været svært politisk og administrativt at komme nærmere til den situation, hvor det offentlige simpelt hen afholder udgifterne til den anden portion og kun bruger arbejdsgiveren som administrativt mellemlid.

Så er der også grund til at sige nogle få ord om undtagelserne; hr. Auken har været lidt inde på det. Jeg har nu det modsatte synspunkt af hr. Auken, og det glæder mig, at det i overvejende grad er det synspunkt, der er kommet til at præge lovforslaget. Jeg tror, det ville rejse en lang række problemer, og skabe mange urimelige forskelsbehandlinger, hvis man laver flere undtagelser end dem, man allerede har lavet, og selv dem, man har lavet, vil jo skabe problemer. Jeg håber, at skatte- og afgiftsministeren finder en fornuftig afgrænsning, f. eks. sådan, at organisationer, der yder en egentlig faglig og erhvervsmæssig bistand til deres

[Christophersen.]

medlemmer, kommer ind under ordningen, og sådan at kommunale driftsvirksomheder, som gennem deres takster påvirker omkostningsniveauet, også kommer ind under ordningen. Det fremgår af lovforslaget, at det er ministerens opgave, og jeg beder ministeren om at være meget opmærksom på løsningen af de problemer.

Til sidst er der naturligvis nogle statsfinansielle konsekvenser. Den anden dyrtidsportion koster det offentlige ca. 1.300 mill. kr. netto, men det er klart, at hvis man ikke havde kompenseret den, ville der også være kommet en række virkninger for staten, når den skulle regulere lønninger og pensioner, og dertil kommer så de andre uheldige virkninger, der i så fald var opstået i form af stærkere inflation, større valutaproblemer og flere beskæftigelsesproblemer. Alt taget i betragtning er dette uden tvivl den mest fornuftige løsning på det omkostningsproblem, som vi endnu en gang er stillet over for.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Forslaget til lov om prisdæmpning er et gigantisk lønmodtagerfjendtligt fupnummer. Nu har socialdemokratiet og LO fået besked på, at der ikke må røres ved dyrtidsportionerne. Hvad gør man så? Ja, så giver man arbejdsgiverne et tilskud på over 1,3 mia kr. Og hvor får man de penge fra? Dem får man selvfølgelig fra skatteyderne, herunder først og fremmest lønmodtagerne. Summa summarum: lønmodtagerne kom alligevel til at betale. Det ville endda have været billigere for lønmodtagerne, hvis de helt havde givet afkald på denne dyrtidsportion uden nogen som helst form for kompensation.

Fremskridtspartiet finder, at socialdemokratiets fremgangsmåde, hvor man under dække af at ville beskytte lønmodtagernes dyrtidsportion udplyndrer lønmodtagerne på det groveste, er et fantastisk bedrageri over for de vælgergrupper, som man hævder man vil forsvare. Dette bedrageri i milliardklassen ville for en gangs skyld være noget fornuftigt for bagmandspolitiet og forbrugersombudsmanden at tage sig af.

Efter at forslaget er vedtaget, vil vi alle opleve LO og socialdemokratiet i skøn forening prale med, at de sikrede lønmodtagernes dyrtidsportion. Men tro mig, sådanne

politiske fupnumre giver bagslag. Vælgerne vil før eller senere gennemskue jer.

Forslaget indebærer som sædvanlig også, at samfundets udgifter til administration vil stige med et anseligt antal millioner kroner. Forslaget forgifter også troen på fremtiden og dermed investeringslysten og dermed beskæftigelsen, idet alle jo ved, at pengene før eller senere skal betales tilbage i form af skatter. En sådan lappepolitik, som også dette forslag er udtryk for, ødelægger erhvervslivets mulighed for at planlægge på lidt længere sigt.

Og hvad mener erhvervslivet så om dette forslag? Ja, ifølge Politiken fra den 17. marts 1974 tager erhvervslivets ledere sig til hovedet over Danmarks forestående runddans omkring dyrtidsportioner, stats-tilskud til arbejdsgiverne, nyt lønpres, nye prisstigninger og nye dyrtidsportioner. Politikerne skal ikke gøre sig nogen illusioner, står der. I løbet af 2 dages samtaler med danske erhvervsledere har det ikke været Politiken muligt at finde blot én tilhænger af denne manøvre med arbejdsgivertilskud.

I stedet for disse socialdemokratiske udgiftsløsninger skulle man lade være med at udbetale de 3 første dyrtidsportioner i 1976 og i stedet give lønmodtagerne en skatteletelse igennem en forhøjelse af den skattefrie bundgrænse til 21.000 kr., finansieret igennem besparelser på det offentliges budgetter. Denne fremgangsmåde betyder bl. a., at de lavtlønnede får den forholdsmæssigt største fordel, og det vil være en politik, der virkelig gavner lønmodtagerne, der giver lønmodtagerne en kontant fordel, samtidig med at den vil være prisdæmpende og initiativskabende.

Men sådanne løsninger kunne selvfølgelig ikke falde socialdemokratiet og dets tro væbnere ind. Nej, øse ud af skatteydernes midler og optage flere milliardlån, det er en politik, som har tilslutning hos venstre m. v.

Nationalbankdirektør Hoffmeyer skrev forleden dag en forholdsvis fornuftig kronik i Berlingske Tidende, hvori han sagde, at det ville være uansvarligt at finansiere et underskud på f. eks. 17 mia kr. ved at trække på Nationalbanken.

Derfor vil jeg spørge økonomiministeren: deler han denne opfattelse? Og hvis han gør det, vil han så bekræfte, at det er regeringens agt at finansiere hele underskuddet ved optagelse af statslån?

[Svend Andersen (Roskilde amt).]

Hvis man går ud fra den samme afdragsperiode og den samme rentesats som ved det forrige statslån, vil et statslån på 17 mia kr. betyde, at de offentlige udgifter i næste finansår vil stige med 7,5 mia kr. Denne udgiftsstigning er som bekendt større end den skattelettelse, som man har været så stolt af, og som gav partiet venstre 42 mandater. Denne skattelettelse har man nu sat over styr ved igennem et år kritikløst at have været jordemoder for en beskæftigelsesgiftig socialdemokratisk politik.

I det hele taget er det mærkeligt, at disse såkaldt liberale partier vil have noget som helst med socialdemokratiet at gøre. Man må da snart have fundet ud af, at et sådant samarbejde kun fører til vilde udgiftsorgier og dermed tilsvarende skatteforhøjelser.

Lad mig afslutningsvis sige, at vi vil bekæmpe dette forslag, ligesom vi vil bekæmpe socialdemokratiet og alt dets væsen.

#### Formanden:

Jeg beklager, at jeg tildelte de første to ordførere hver 5 minutters taletid. Taletiden er rettelig indtil 10 minutter.

#### Gudme (RV):

Det, der sker nu, er sket før, og det, der siges eller kan siges i denne anledning, er sagt før. Man har tidligere talt om den evige spiral mellem priser og lønninger. Man har tidligere mange gange sagt til hinanden, at der er en uendelig ringe værdi for lønmodtagerne i at få udbetalt en dyrtidsportion, når først skatterne og senere dyrtiden og så igen dyrtiden og så skatterne kommer og tager værdien af dyrtidsportionen. Man har også talt til hinanden om nødvendigheden af, at Danmark kan konkurrere med udlandet, og det kan man kun i det øjeblik, lønninger og priser ikke stiger for meget.

Vi har også talt om vanskeligheden ved, når man først har udbetalt en dyrtidsportion og derefter skal give en godtgørelse til arbejdsgiverne, fuldstændig at forhindre, at priser og lønninger alligevel kommer til at stige.

Alt dette er sagt før, og derfor er der ikke så megen grund til at gentage disse betragtninger. Man kan i dag alene nøjes med at fastslå, som det i hvert fald vil ligge klart den 16. februar, når pristalsnævnet har

holdt møde, at vi undgår ikke dyrtidsportion nr. 2 med udløsning i marts i år.

Endvidere kan man fastslå, at der ikke kunne opnås enighed imellem septemberforligets partier om at finde en anden løsning end den, der nu ligger lovforslag om, nemlig en løsning, hvor man var i stand til direkte at komme ud til den enkelte lønmodtager med den godtgørelse, som vi vil yde, med den følge, at den ikke skulle have været udbetalt som en dyrtidsportion for arbejdsgiveren.

Endelig kan man sige, at hensigten med at gennemføre det, som vi nu gennemfører, ikke mindst, men først og fremmest, er den at forhindre, at vi igen skal komme til at stå i den samme situation ved en ny termin, ved en ny marts eller en ny september, således at vi igen skal ud og betale en milliard eller halvanden af statens penge for at godtgøre arbejdsgiverne, at de skal udbetale en dyrtidsportion mere, end de burde.

Når dette er sagt og slået fast, er der kun tilbage at sige, at så gælder det om at finde en metode, som er så hensigtsmæssig som muligt, og det har da også været ledetråden for mit parti under de forhandlinger, der har fundet sted forud for fremsættelsen af lovforslaget, og under dem, som skal finde sted nu i dag efter denne første behandling.

Udgangspunktet her er for os, at den metode, man fandt frem til i 1974, ikke var tilfredsstillende, den metode, der bestod i, at man efter registrering i ATP-registret sendte ud til folk en check uden at spørge, om det var en check på det beløb, de havde brug for, og med den følge, at man senere kunne konstatere, at flertallet af disse checks var kommet til at lyde på forkerte beløb. Der var 135.000 arbejdsgivere, der i 1974 skulle have dækning, og et antal på ca. 95.000 af disse 135.000, altså mere end 2/3 af modtagerne, fik gale beløb. Enten fik de for meget, eller også fik de for lidt, og senere måtte man altså regulere, sådan at staten enten skulle ud at hente pengene hjem igen og af og til havde besvær med at få dem eller også skulle sende nogle flere efter den check, der i forvejen var sendt. Denne metode var ikke tilfredsstillende.

Derimod må vi anse den metode, som nu vælges, for at være bedre. Ingen metode virker til 100 pct. Der vil altid kunne finde

[Gudme.]

fejlldbetalinger sted, og det vil der også kunne gøre efter den nuværende metode, men dette, at vi lægger det hos arbejdsgiverne selv, således at de ved modregning i deres kildeskatteindbetalinger selv skal opgive, hvor meget de har krav på i godtgørelse, skulle betyde, at vi rammer tallet helt anderledes nært, end vi var i stand til at gøre med checkudsendelsen i 1974.

Derfor kan vi give tilslutning til, at man nu har valgt denne modregningsmetode. Vi tror, at man derved opnår en bedre ordening, men jeg gentager, som jeg sagde det før: ikke en 100 pct. dækkende ordening.

Med hensyn til det beløb, der skal udbetales, kan jeg være enig i de betragtninger, hr. Christophersen før gjorde om det rigtige i, at vi her kommer så tæt på den dyrtidsportion, som man skal godtgøre, som overhovedet muligt. Med et beløb på lige godt 1.250 kr. når vi den standardiserede dyrtidsgodtgørelse. Det er klart, at det aldrig kan dække for den enkelte lønmodtager nøjagtigt, hvad han skulle have med den standardiserede dyrtidsgodtgørelse, som i gennemsnit vil betyde, at arbejdsgivere modtager det, som de har måttet udbetale som dyrtidsgodtgørelse til deres lønmodtagere.

Med hensyn til perioden har der jo forud for lovforslagets fremsættelse været overvejelser af, om det var muligt at finde en mere praktisk måde end dette at udbetale fra marts til marts, hvilket betyder, at man både i periodens begyndelse og i dens slutning går ind i et kvartal og derved gør kontrolmuligheden vanskeligere. Fra april til april havde rent kontrolmæssigt været bedre end det, man nu vælger. Heroverfor har stået det ønske, at den godtgørelse, man udbetaler, nøjagtigt skal svare til både beløbsmæssigt og tidsmæssigt den dyrtidsportion nr. 2, som arbejdsgiveren kommer til at betale sine lønmodtagere, og dette taler for, at man gør, som man nu gør, nemlig lader godtgørelsen dække perioden fra marts til marts. Det giver større kontrolvanskeligheder, men jeg tror på den anden side, man kan trøste sig med, at kontrollen til syvende og sidst i denne omgang, hvor man har valgt en anden metode, ikke er fuldt så nødvendig, som den var efter 1974-ordningen, fordi det jo er sådan, at den ar-

bejdsgiver, der foretager modregning over for kildeskattedirektoratet af et større beløb end det, han har krav på, måske nok kan komme godt fra det i første omgang, men i anden omgang, hvor det bliver opdaget, vil det efter omstændighederne kunne være bedrageri eller dokumentfalsk, når man har foretaget modregning af et beløb, som man i virkeligheden ikke havde krav på. Derfor tror jeg, man kan trøste sig med, at kontrollen ikke er helt så nødvendig, som den ville være efter 1974-ordningen.

Der er én ting, som der er grund til at sukke over, og det er, at man med den ordening, der nu vælges, og som er parallel med 1974-ordningen ved, at ATP-systemet er prøvestenen for, om man har krav på at modtage godtgørelse eller ej, frasorterer både dem, der er over 67, og — og det er i særdeleshed her, det kniber — dem, der er under 18 år. Det vil sige, at en række lærlinge og ungarbejdere ikke giver deres arbejdsgivere krav på godtgørelse, hvilket enten får til følge, at de pågældende arbejdsgivere vil kunne foretage en prisforhøjelse, eller også at de pågældende arbejdsgivere af egen lomme kommer til at betale dyrtidsgodtgørelsen til disse unge mennesker, og ingen af delene er rigtigt eller ønskeligt.

Vi kunne derfor nok have ønsket, at disse — det drejer sig vel om et antal på ca. 45.000, som er under 18 år — også havde fået godtgørelsen efter et andet system end ATP, hvor de jo ikke er registreret, men de praktiske vanskeligheder er åbenbart så store, at det ikke lader sig gøre. En erklæring på tro og love om, at man beskæftiger sådanne lærlinge, vil i hvert fald medføre et stort kontrolsystem, og jeg forstår, at skatte- og afgiftsministeren har fundet, at et sådant kontrolsystem ikke står mål med de fordele, der her er tale om.

Vi har næsten på forhånd bøjet os for denne argumentation og vil derfor ikke stille ændringsforslag i så henseende, men jeg finder det rigtigt at pointere, at der altså på dette punkt ikke er tale om en fuldstændig parallelitet imellem dem, der får dyrtidsportionen udbetalt, og dem, der bag efter har krav på at hæve godtgørelsen.

Men selv med denne skønhedsfejl finder vi alligevel, at det system, man nu har valgt, er så godt, som vi er i stand til at stille det op, og derfor vil vi under den

[Gudme.]

videre behandling i udvalget støtte lovforslaget til en hurtig gennemførelse, hvilket forhåbentlig vil sige i løbet af en 8-10 dage.

#### Schlüter (KF):

Det er ikke med urette, at røster i de partier, som har ansvaret for dette lovforslag, har kaldt det den tredje- eller fjerdebedste løsning. Heri er jeg enig.

Forslaget må betragtes under 3 synsvinkler. For det første den samfundsøkonomiske, for det andet den statsfinansielle og for det tredje den praktiske udformning.

Når vi ser på det samfundsøkonomiske, er det indlysende, at der er behov for en politik, der modvirker stigningen i det danske omkostningsniveau. Vi står dårligere end de fleste andre lande, både når det gælder de sidste års stigninger i omkostningerne, og når det gælder det udenlandske underskud, der jo skal tilbagebetales og vendes til overskud.

Vi tror, at meget havde set bedre ud, hvis folkettinget ikke gennem 2 år havde vendt det døve øre til det konservative folkepartis forslag om et tilbud til lønmodtagerne om i en ekstraordinært svær periode at ombytte nogle dyrtidsportioner med skattelettelse. Men ingen regering ville engagere sig i denne plan. Var regeringen gået ind for den tankegang, ville den måske i første omfang have mødt modstand f. eks. hos LO, men jeg er overbevist om, at fortsatte forhandlinger og fortsat agitation for tanken ville have overbevist først medlemmerne og derefter ledelsen om, at tanken er rigtig. Var den gennemført, havde vi i dag stået i en langt bedre samfundsøkonomisk situation.

Dermed er jeg ovre i den statsfinansielle virkning. Forligspartierne kunne i efteråret hurtigt nå til enighed om det kortsigtede og populære, momslettelsen og de store stats-tilskud. Men de deraf følgende upopulære ting, besparelserne og opsugningen af det enorme underskud på statsbudgettet, hvad med det? Det har man endnu ikke kunnet nå til enighed om. Vi aner intet om, hvordan disse problemer, der jo er lige så store, skal løses, om de i det hele taget vil blive løst. Det er en uforsvarlig politik.

Allerede ved finanslovforslagets første behandling i december påviste mit partis ord-

fører, at alle de checks, man nu sender befolkningen, er dækningsløse, for de betales jo ved at lade Nationalbankens seddelpresse trykke uden reel dækning, og Danmark er det land, der har dårligst råd til at følge den trafik, og vi er for resten nok det eneste, der gør det. Nationalbankens advarende ord for nylig havde en realistisk baggrund, for man kan ikke lade en snes milliarder kroner ligge og skvulpe i samfundsøkonomien uden skadevirkning. Det fører med sig, at ved den første den bedste uforudsete situation på pengemarkedet kan der komme en katastrofe.

Så kommer altså oven i købet dagens forslag, der koster 1.350 mill. kr. uden dækning gennem besparelser eller gennem pengeopsugning. Herved er der skabt en situation, hvor besparelser på 5 mia kr. — det, man forhandler om — næsten er som en dråbe. Der skal mere til, selv om vi naturligvis kan tillade os et vist kasseunderskud også i 1976 i den særlige situation, men vel at mærke kun hvis pengepolitikken er i orden, og den er i et syndigt rod.

Så kommer jeg til forslagens praktiske udformning, og lad mig sige det ligeud: dette forslag har et ringe indhold, og selv om der har været god tid, er det slet forberedt. I 1974 enedes stort set de samme partier om en ATP-løsning. Den havde svagheder, men den var nok enklere både for det offentlige og for den enkelte erhvervsdrivende. Nu kommer et forslag, som vil få det til at løbe koldt ned ad ryggen på enhver indehaver af virksomhed her i landet. Hvor man før fik sine penge beregnet og udbetalt af ATP, skal man nu selv ind i beregninger, der hverken er enkle eller fri for risiko. Man skal selv gøre sin ATP op for en måned, trække sin egen ATP fra, gange med 2,9, føre beløbet frem til fradrag på næste måneds kilde-skatteopkrævning eller endnu senere og påføre det den endelige afregning.

Så kommer statens arbejde; det er endnu ikke tilrettelagt, og det må jeg bebrejde ministeren. Vi står her med et højst halvfærdigt lovforslag, men meningen må jo være, at så skal staten kontrollere, om de trukne beløb passer, og er beløbet for lille, sker der ingenting, så er der ingen pligt til ændring, men er det beløb, der er trukket fra, for stort, skal der i hvert enkelt tilfælde tages stilling til, om der er tale om

[Schlüter.]

forsættelighed, om uagtsomhed eller om grov uagtsomhed. Er det beløb, der netto er indbetalt, for lille, skal der herefter rejses tiltale efter skatteloven. Drejer det sig om et af de tilfælde, hvor der på grund af afskedigelser eller de mange andre særlige forhold er blevet tale om en udbetaling fra statskassen, bliver der ifølge lovforslaget tale om tiltale for bedrageri. Alt dette giver utryghed.

Hvordan foregår så administration og kontrol? Ja, der står sandelig meget lidt om det i lovforslaget, og det er vel, fordi ministerens tanker endnu ikke er færdige. Man vil forhandle med ATP, man skal også have bistand fra erhvervsregistret til at frasortere dem, der ikke skal have hjælp. Men da man ikke er sikker på, at erhvervsregistrets oplysninger er fuldstændige, skal skrivelsen kun betragtes som noget, man kalder vejledende. Ja men hvordan skal modtageren dog så se, om han er imellem dem, der er kommet i den forkerte hulkortbunke? Det er uklart.

Afgrænsningen svæver også i fri luft. Kommuner og foreninger skal have deres delvirksomhed bedømt, og bedømt i forhold til helheden, hvorefter skattedepartementet skal bestemme, hvem der skal med i ordningen, og hvem der ikke skal. Det ville være synd at sige, at lovforslaget giver meget vejledning i det stykke. En ting er sikkert: også her får vi en masse administration ud af det.

Men hermed er risikoen eller arbejdet jo ikke overstået. Nu skal man huske, at de beløb, der er fratrukket som ATP-beløb, men i medarbejdernes kildeskat, alligevel er skattepligtige: også mulighed for fejltagelse og straf.

Bemyndigelserne til ministeren synes vi er alt for vidtgående. Og hvad med de firmaer, der ikke betaler dyrtidsregulering? Ja men er det ikke bare nogle få? Nej, det er titusindvis af danske virksomheder, der ikke har automatisk dyrtidsregulering i løngrundlaget — hvad med dem? Skal de også have udbetalt af statskassen? Det ville jeg gerne have et svar på.

Alt det siger man staten kan klare for en administration, der skal koste 3 mill. kr.; det kan jo aldrig lade sig gøre.

Hvad med DSB, skal de have kompensation? Skal det være for strækninger, hvor man har monopol, eller kun for strækninger, hvor der ikke er monopol, eller slet ikke? Hvad med Storebæltsfarten, skal den have, og skal det være efter de særlige søfartsregler, eller skal det være på normal vis? Ingen ved det. Vi vil se kommunale virksomheder få støtte, men f. eks. banker og sparekasser må undvære; hvor er logikken?

Må jeg sige til sidst: dette forslag tyder ikke på stor forståelse for de mindre virksomheder. Det er muligt, at nogle tror, det er en enkel ting for enhver erhvervsdrivende at administrere kildeskat og ATP, men det er det ikke. Disse mennesker er i forvejen så hårdt presset, at enhver ny byrde føles overvældende. Nu har vi efterhånden fået kildeskatten og momsens indarbejdet, men her kommer så et forslag, der sammenblander det hele og giver anledning til nyt arbejde, som der ikke er tid til, nye misforståelser og fejl og oven i købet med de skrappeste straffebestemmelser i baghånden. Det er en hån mod de små virksomheder, som man den ene dag overvælder med tom sympati for den næste at give nye byrder.

Det vigtigste slutter jeg med. Det allerværste ved forslaget er, at det reelt er en udskydelse af at løse nogen som helst problemer. Og så udløber det, samtidig med at næste overenskomstperiode skal begynde. Det er jo gift: det betyder, at man har gjort det aldeles sikkert, at det, næste gang der skal forhandles overenskomster, bliver sværere end nogen sinde for parterne på arbejdsmarkedet selv at klare problemerne.

Jeg håber, det er fremgået af mine bemærkninger, at forslaget ikke kan få det konservative folkepartis tilslutning.

**Ømann (SF):**

Dette forslag er et meget dårligt udslag af et meget dårligt forlig. Vi advarede dengang mod at pille ved overenskomsterne og dyrtidsportionerne. Advarslen har for så vidt virket — jeg skal dog ikke underkende LOs advarsel, der gik i samme retning — for så vidt som man ikke har turdet rette et direkte angreb på portionerne. Det turde man altså ikke binde an med, og så måtte man gå ad bagvejen, men jeg vil ikke påstå, at

[Ømann]

man ved denne foranstaltning har sikret lønmodtagerne på rimelig måde; det skal jeg vende tilbage til.

Men forhistorien til denne foranstaltning er jo egentlig ganske spændende, ja, hele forløbet er næsten barokt. Først laver man et boligforlig, som indebærer store huslejestigninger. Det har til følge, at pristallet stiger, og dermed kommer der to dyrtidsportioner til udløsning. Så siger man, at det må der ikke, og så skal arbejdsgiverne have et tilskud. Så får de dette tilskud, og det får de ved hjælp af skattepenge, 1.350 mill. kr. Hvem skal betale disse penge? Ja, det skal bl. a. de folk, der fik huslejestigningerne. Jeg synes nok, at hele denne vægtstangsmechanisme er både interessant og barok, og sådan er det vel i det meste af det, der laves af økonomisk politik: man aner ikke, hvor man lander. Men jeg kan også forstå på sammensætningen af disse forligspartier, at hovedformålet ikke har været egentlig at føre en økonomisk politik, der var forsvarlig, men har været at flytte 1 mia kr. om på indkomstfordelingen her i landet, for det er vel i hovedsagen det, der sker, når denne lov efter vedtagelsen folder sig ud.

Men nu må man ikke glemme, at denne lov skal ses i forbindelse med det forslag om ophævelse af avancestoploven, der senere kommer til behandling. Her tillader man, at omkostninger, der er påløbet siden 1. marts 1974, lægges på varepriserne. Så er der jo ikke længere bare nogen som helst formel balance i det hele. Man ved jo, at dette pålæg på priserne overhovedet ikke kan kontrolleres. Hvordan stiller det sig så med det omkostningsdæmpende i hele denne foranstaltning? Ja, i forvejen kunne man have meget lidt tro på det. Men det viser igen, at det, man her tilstræber, ikke er noget, der med rette kan kaldes en indkomstpolitik. Det er en lønpolitik, fordi sorteper i den sidste ende havner hos lønmodtagerne.

Hvordan stiller det sig så med arbejdernes dækning, efter at man har lempet avancestoploven? Der er jo foretaget en udjævning af indkomsterne mellem lønmodtagerne — jeg skal ikke sige, det i alle tilfælde kunne være urimeligt — vedtaget gennem den dyrtidsportionsordning, man har indført, og det vil igen sige, at der er meget store grupper: timelønnede og funktionærer

i det hele taget, der ikke har fået kompensations for den prisstigning, som pristallet er udtryk for. De har kun fået en meget lille dækning, og det kan være meget godt med lønudjævning, men jeg synes, at der til en indkomstpolitik også burde høre en indkomstudjævning mellem de erhvervsdrivende f. eks., og det har man jo slet ikke tænkt på. I det hele taget vil denne ydelse, hvad omkostningsdæmpning angår, jo nok virke meget ujævnt på de forskellige indkomstgrupper inden for erhvervslivet: nogle steder vil det slet ikke have nogen som helst effekt, og virkningen afhænger jo også i meget høj grad af, hvordan de lønansatte vil reagere på hele dette foretagende.

Men det mest betænkelige ved denne debat synes jeg hidtil har været, at nogen i fuld alvor kan sige, at denne foranstaltning vil virke inflationsdæmpende. Jeg kan ikke se noget som helst inflationsdæmpende i den, og hvis man virkelig ønsker en inflationsdæmpning, hvordan kan man så i en situation som denne overse det, der hedder kapitalgevinster, det, der hedder arbejdsfri indkomster, stigninger på jord og fast ejendom, belåning af jord og fast ejendom, hele skattesnyderiproblematikken? Hvis landet virkelig stander i våde, synes jeg, det var rimeligt at starte her; men ikke et ord om det.

Altså er det, vi står over for, ikke en indkomstpolitik, det er en sædvanlig lønpolitik, og der er grund til at tvivle om, at de mål, som den socialdemokratiske ordfører især gjorde sig umage for at opregne, aldeles ikke vil nås. Nu klemmer man lønmodtagerne, og hvis de, som det er naturligt at forvente, reagerer fornuftigt herpå, er vi yderligere i den situation, at der ikke kan blive tale om nogen omkostningsdæmpning ved denne eller de tilsluttende foranstaltninger.

Det følger af disse betragtninger, at vi absolut ikke kan stemme for det foreliggende lovforslag.

**Arne Bjerregaard (KrF):**

Vi skal fra kristeligt folkepartis side her gerne indrømme, at vi gerne havde set en anden form for prisdæmpning end den her foreslåede. Vi tror videre, at mangfoldige lønmodtagere nok ville have været villige til også af hensyn til solidariteten med de arbejdsløse at afstå fra den ene dyrtidsporti-



[Arne Bjerregaard.]

on, og denne vej ville have været betydelig bedre og betydelig lettere. Men lad mig sige i samme åndedrag, at vi har stor respekt for indgåede aftaler, og vi ønsker, at indgåede aftaler skal holdes fra alle aftaleparter side. Vi kunne ikke i respekt herfor og i respekt for det, vi gennemførte i foråret, røre ved den automatiske dyrtidsregulering, hvis der ikke var fuld enighed imellem de implicerede parter, og vi må vel erkende, at der ikke var mulighed for at få denne enighed på så kort tid. I septemberforliget var det jo en klar aftale, at erhvervslivet ikke måtte påføres denne ekstra dyrtidsportion, altså mere end en dyrtidsportion pr. gang, og så måtte vi selvfølgelig finde en anden vej til at friholde erhvervslivet for de omkostninger, en ekstra dyrtidsportion vil påføre erhvervet.

Septemberforligets hele idé eller i alt fald en væsentlig del af ideen med det var, at vores omkostningsniveau af hensyn til beskæftigelsen ikke måtte stige i forhold til udlandet; ja, omkostningsniveauet skulle helst sænkes i forhold til udlandets, hvis vi skulle fremme beskæftigelsen. Derfor må vi altså på anden vis prøve på at dæmpe omkostningerne for erhvervslivet. Så nytter det jo heller ikke i den situation, som man prøver fra visse sider, at postulere, at man skal føre den politik, som man glemte at føre i 1960'erne; situationen er jo i dag en anden, og derfor kan man ikke føre den politik, som man skulle føre, da man havde en faktisk overbeskæftigelse.

På kristeligt folkepartis vegne må jeg derfor sige, at om end den prisdæmpende ydelse ikke er den bedste form, så er den i hvert fald i sin udformning i overensstemmelse med den målsætning, som er i septemberforliget, og den er i overensstemmelse med den politik, som det er nødvendigt at føre i den givne situation, men selvfølgelig ikke i overensstemmelse med den politik, man skulle have ført for 10 år siden.

Kristeligt folkeparti kan derfor og vil gerne anbefale lovforslaget, idet det for os at se er den rette politik i den givne situation.

**Knud Jespersen (DKP):**

Under såvel septemberforhandlingerne om det store forlig som i forbindelse med tvangsloven, der pålagde lønarbejderne at

arbejde efter overenskomster, de ikke selv havde godkendt og var taget med på råd om, advarede vi socialdemokratiet mod en fortsættelse af denne linje. Vi sagde, at hvis man indgår boligforlig, septemberforlig og laver tvangslov mod arbejderne, bliver der ikke megen handlefrihed tilbage for hverken socialdemokratiet eller den socialdemokratiske regering. Vi sagde også advarende, at konsekvensen meget let ville være, at man kom til at administrere den politik, der passede i storkapitalens interesser, i hostres interesser, og at man blev gidsel hos de partier, sammen med hvilke man havde indgået disse forskellige forlig.

Nu behøver det at være gidsel jo ikke at være noget nedværdigende, men i det øjeblik, man glæder sig over at være gidsel, synes jeg nok, man har overskredet grænsen. Når hr. Auken heroppefra i sin store kærlighed til denne prisdæmpende ydelse erklærede, at det ville betyde alt godt for beskæftigelsen — for de var så ansvarlige derinde i socialdemokratiet — at det ville betyde alt godt imod inflationen, ingen større prisstigninger, og det var alt sammen slet ikke noget, der havde med arbejdsgivertilskud at gøre, så er grænsen da vistnok nået. Hvis man både kan være gidsel og være taknemlig over at blive pint og plaget, har man en eller anden unaturlig afvigelse.

Socialdemokratiet er altså nu kommet med et sådant forslag, og man prøver uden at tænke over den virkelighed, man har været igennem, bare at efterplapre, hvad socialdemokratiets ordfører, hr. Per Hækkerup, sagde den 8. februar 1974. Da hed forslaget en omkostningsdæmpning; den socialdemokratiske individualistiske holdning i septemberforliget har altså betydet, at det nu hedder en prisdæmpning. Der er nogle voldsomme fremskridt at spore i denne avantgarde dér.

Da sagde hr. Per Hækkerup, at et arbejdsgivertilskud på 1,9 mia. kr. ville virke bremsende på prisudviklingen uden at forøge efterspørgslen og underskuddet på betalingsbalancen. Stort set sagde hr. Auken det samme i dag. Hvordan har virkeligheden så formet sig både med og uden hr. Aukens tilladelse? Jo, i 1974, da man gav denne ydelse, fik vi en prisstigning på 15 pct., hvilket var flere procent højere end året før. Underskuddet på betalingsbalancen blev i 1974

[Knud Jespersen.]

over 3 mia kr. større end i 1973. Og hvad angår beskæftigelsen, så skræmmer det os særdeles meget, at arbejdsløshedsprocenten kom op på 5,2 pct. i 1974 mod 2,4 pct. i 1973. Bevares, det er virkeligheden, og hvis man nægter at anerkende den, kommer man jo let igennem tilværelsen sammen med septemberforligets øvrige partnere.

Hvem har så haft glæde af disse omkostnings- og prisdæmpende ydelser? Det har arbejdsgiverne ikke, siger hr. Auken. Nå, har de ikke det? Vi er nok nødsaget til at kigge på et par kendsgerninger mere i 1974. Da man ydede denne dyrtidsportion til arbejdsgiverne, fik De forenede Bryggerier et tilskud på 14 mill. kr., fordi de ikke kunne klare sig, men koncernregnskabet viser, at de tjente 85,6 mill. kr. i 1974-75 mod 44,2 mill. kr. i 1973-74. Superfos fik 9 mill. kr., men i 1974 var de oppe på 57,5 mill. kr. i overskud mod 39 mill. kr. i 1973. Esso — man er jo særlig glad for de benzinselskaber, der ikke bryder sig om at betale skat — fik 3 mill. kr. i tilskud, og deres nettooverskud steg med 102 mill. kr. Shell fik 2 mill. kr., og deres nettooverskud steg til 82,9 mill. kr. fra 34,4 mill. kr. BP fik 2 mill. kr., nettooverskuddet steg fra 9 mill. kr. til 13 mill. kr. i 1974. Så skulle vi måske også tage ØK med, for det, der gavner ØK, gavner jo også septemberforligets partnere, men det er ikke altid, det gavner beskæftigelsen. ØK fik kun 65 mill. kr. i tilskud, og de havde ikke noget særlig stort overskud, men man skal bemærke, at i 1973-74 forøgede de deres egenkapital med 66 mill. kr.

Mon dog ikke man kunne lære at læse indenad og se, hvor det er, disse tilskud går hen. Det kan dokumenteres, at arbejdsløsheden voksede, inflationen steg, priserne steg, arbejdsgivernes profitter steg, og så kommer man med præcis det samme forslag og forklarer: ja men kære venner, de, der påstår, at det her går i arbejdsgivernes lomme, har slet ikke forstået noget af tingene.

Vi kunne måske også kigge videre på de 1.350 mill. kr., man nu skal yde i arbejdsgivertilskud denne gang. For det første tror vi, det vil gå lige nøjagtigt, som vi advarede om i 1974, og som virkeligheden har vist det gik. Hvem skal betale de 1.350 mill. kr., som ØK, Shell, BP og de andre skal have? Det skal arbejderne, arbejderne er dem, der er

mest beskattet, mest kontrolbare og dem, der har den ringeste chance for at unddrage sig beskatning. Hvem betaler boligforliget? Det gør arbejderne. Hvem skal betale de almindelige prisomkostninger, når man kommer med en lempelse i avancerne? Det skal arbejderne. Og så kommer man og erklærer frimodigt, at dette er et skridt i den rigtige retning. Man må nok spørge, om det ikke var rimeligt at kræve dokumentation for bare lidt af det, og jeg skal prøve at tage et enkelt regnestykke, for jeg forstår, at det enkle nok er det, man lettest kan håndtere i disse partier; det fremgår nu ikke af selve lovforslagets opbygning — det skal jeg sige et par ord mere om — for her er jo tale om lovsjaskeri ved siden af.

Hver husholdning betaler i gennemsnit 50 kr. i madmoms hver uge, og i den samme periode skal ØK have 1 mill. kr. af disse arbejdere — man kan aflæse ØKS regnskaber, hvis ikke man vil tro mig; hvert eneste tal her kan dokumenteres — og så kan man forklare, at dette er en prisdæmpende ydelse, for nu er det billigere at sejle med ØK til Bermuda, og hvor de ellers skulle hen, det er selvfølgelig det rene vås. 1.350 mill. kr. — hvad sagde man til vort forslag om, at folkepensionisterne skulle have 10 pct. mere? Jo, så faldt nationen sammen, så stod socialdemokratietts ordfører op og erklærede: det går slet ikke, landet er i store vanskeligheder, og vi kan ikke tage de penge, selv om vi sådan set gerne ville. Men 1.350 mill. kr. til arbejdsgiverne, værsgo, og helst igenem i løbet af 8-10 dage.

For 1.350 mill. kr. kunne vi fjerne hele byggemomsen, det gør man heller ikke, fordi dér er det for kostbart, og så kunne man have sat arbejde i gang. Man kunne gøre meget med de 1.350 mill. kr., om man gav dem til arbejderne, men nu giver man dem til arbejdsgiverne, og ad den vej volder man megen skade. Man kunne jo også for skams skyld prøve at forklare, at dette her er noget, man gør, fordi man er tvunget til det, men at man ikke kan lide det, for hensigten er jo midt i al camoufleret tale at stjæle en dyrtidsportion, ganske fikst, én dyrtidsportion til arbejderne, én til arbejdsgiverne, og arbejderne kommer til at finansiere det hele. Der kan laves mange interessante regnestykker; det skal jeg lade være med at gøre.

[Knud Jespersen.]

Jeg vil bare sige til ministeren, at vi har kigget lidt på de enkelte paragraffer og konstateret, at magen til uklarheder — og det forstår jeg nok, for man vil jo skjule hensigten med, hvad det er, man vil — findes faktisk ikke i ret mange love, og det vil sige en del. Vi kan ikke se, det er muligt at kontrollere, hvordan man får disse tilskud; for at sige det helt åbent: vi tror, der er muligheder for en masse fup. I formålsparagraffen er der en stor uklarhed, som bør rettes, der tales om den periode, hvor personer og selskaber er indeholdelsespligtige, og senere tales der om, at statskassen skal udrede en godtgørelse til dæmpning af stigninger i priser og omkostninger. Der vil vi senere foreslå, at man præciserer, at statskassens udredning af godtgørelsen kun skal ske i samme periode som i den indeholdelsespligtige periode, for ellers kommer erhvervsfolkene rendende efter penge, så snart loven er vedtaget, og det var vist trods alt ikke meningen.

Så er der en anden ting — tiden tillader ikke at komme nærmere ind på det — men jeg vil sige, at denne afgrænsning af, hvem der ikke skal have disse ydelser, synes jeg også er interessant: ideologiske organisationer, religiøse foreninger og institutioner m. fl. skal ikke have godtgørelse. I bemærkningerne siges det, at afgørelsen skal bero på en samlet vurdering af de pågældende foreningers aktiviteter. Vi forstår ikke, at regeringen ikke har nævnt de få undtagelsestilfælde, der er tale om, og vi forstår slet ikke, at man ikke har en fordelingsregel. Vi er nemlig lidt bekymrede for — og det er ikke, fordi vi er tilhængere af dette arbejdsgiver-tilskud — at f. eks. dagbladet Land og Folk og dagbladet Aktuelt kunne komme i den situation, at de, selv om de beskæftiger mange lønarbejdere, i modsætning til den Berlingske koncern ikke fik mulighed for at få tilskud. Det vil altså sige, der er tale om en faktisk politisk diskriminering, hvis man fastholder den foreslåede formulering.

Disse bemærkninger kan udvides ganske betydeligt, men jeg skal bare understrege, hvis det ikke er gået op for regeringen, at vi faktisk ikke alene principielt er imod, men også er imod ud fra enhver fornuftsmæssig betragtning og på baggrund af, hvad det

praktiske liv har ført af beviser. Vi er altså imod dette lovforslag og vil stemme imod det.

**Brusvang (CD):**

På centrum-demokraternes vegne skal jeg gøre følgende ret så korte bemærkninger.

Der er tale om en opfølgning af septemberforliget, og det giver mig anledning til at kommentere vort syn på dette forlig, nu efter at det har været gældende et vist stykke tid.

Der er en økonomisk side af dette forlig, og der er en politisk side. De økonomiske konsekvenser har vel ikke alle sammen været de vises sten, men én ting tror jeg står fast, uanset hvad man måtte mene fra kommunistisk hold — og vi har jo lige hørt et par ting i den retning — at politisk set er dette septemberforlig blevet godt modtaget af befolkningen, der har været en positiv reaktion, der er kommet noget stabilitet i det politiske liv, og det er vi glade for at have ydet vort beskedne bidrag til.

Der har også været en god atmosfære under de forhandlinger, der har fundet sted, hvor vi skulle følge septemberforliget op, og det synes jeg der er rimelig grund til at understrege her over for offentligheden. Det siger vi regeringen tak for, for det er naturligvis først og fremmest regeringen, der er ansvarlig for, at forhandlingerne bliver ført på en fornuftig måde.

Som konsekvens kan jeg altså også i dag på centrum-demokraternes vegne sige ja til det forslag, der foreligger, selv om jeg har en reservation.

Hovedårsagen til, at vi har fået en prisstigning af det omfang, at det har udløst to dyrtidsportioner, er jo udgiftsstigningen på huslejeområdet. Jeg vil godt erindre om, at hr. Erhard Jakobsen, jeg tror, det var den 5. december 1974, da dette spørgsmål bl. a. var fremme, advarede imod de konsekvenser, boligforliget ville få; han pegede på konsekvenserne både på parcelhusområdet og på huslejeområdet, og det er jo navnlig huslejeområdet, der har betydning ved beregning af pristallet. Vi fandt heller ikke, at det rigtig harmonerede med, at man bagefter fastholdt, at overenskomsterne skulle være uændrede, og det var jo grunden til, at vi måtte tage afstand fra en så kraftig stigning på huslejeområdet.

Men all right, stigningen er der, det er en

[Brusvang.]

kendsgerning, hvad enten vi protesterede imod dette forligs konsekvenser eller ej, og nu står vi altså med den forpligtelse efter septemberforliget, at vi skal neutralisere en del af virkningen.

Vor principielle vurdering i den situation og under den forpligtelse var den, at det rimeligste havde været, om man havde fundet en metode med en direkte betaling til lønmodtagerne. Hvorfor? For det første, fordi vi umiddelbart fandt det mere praktisk. For det andet, fordi vi politisk-psykologisk mener, at det er langt bedre. Vi kan jo netop høre i dag, hvordan der fra modstandernes side lægges op til, at det her, det er bare et bidrag, der går i arbejdsgivernes lommer; det er fuldstændig rigtigt, som hr. Auken sagde i sin fremstilling, at det er der ikke tale om, men hvem forstår det? Derfor havde vi af psykologiske grunde langt hellere set en ordening med direkte betaling til lønmodtagerne og dermed til forbrugerne, så de havde følt, at de havde fået noget i lommen. Nu får de det, men de får det på en anden måde, en måde, de desværre nok har lidt vanskeligt ved at forstå, selv om det er en korrekt begrundelse, man har givet for det fremsatte forslag.

Under de stedfundne forhandlinger har centrum-demokraterne også fremsat deres eget selvstændige forslag. Vort forslag gik ud på, at man skulle indregne skatterne i dyrtidsreguleringssystemet. Da skatterne er steget noget mindre end de øvrige poster, der indgår i pristallet, og da vi samtidig foreslog en egentlig nedsættelse, altså en skattelettelse, så ville det have haft den virkning, at den anden dyrtidsportion ikke var blevet udløst.

Der blev heroverfor indvendt, at dette ville være et indgreb i overenskomsterne, en manipulation med dyrtidsreguleringen. Ja, det er muligvis rigtigt ud fra et forudsætningssynspunkt. Det er ikke noget, der strider imod loven, men all right, lad mig acceptere, at det var noget, der ændrede på forudsætningerne for de forlængede overenskomster. Men vi har i mit parti den opfattelse, at en sådan ændring godt kunne gennemføres, når man i øvrigt lægger sagerne åbent frem uden forbehold og siger til befolkningen: dette er nødvendigt i denne situation. For det er selvfølgelig ikke for at

generere lønmodtagerne, man i givet fald ville lave en ordening, så den anden dyrtidsportion ikke kom til udbetaling, det er, fordi det er nødvendigt at hensyn til samfundet, og det må være et overordnet hensyn i forhold til dette mere logiske og juridiske, om det forudsætningsvis er en ændring af de gældende overenskomster. Det kan i hvert fald ikke tælle så stærkt for os, selv om vi i øvrigt selvfølgelig har respekt for det grundsynspunkt, at har man lavet en overenskomst, så skal man selvfølgelig så vidt muligt holde den. Men der er ingen, der kan forudse de mange mærkelige ændringer, som indtræder i tidens løb. Hvis samfundets overordnede interesse virkelig kræver det, så kan det være rimeligt, at man siger tingene åbent ud og kommer med et forslag, som er nemmere at administrere.

Vi har ikke i septemberforliget nogen procedureregler. Der står ikke noget om, hvad vi skal gøre, hvis vi ikke kan blive enige partierne imellem. Statsministeren udtalte til pressen forleden dag, at det havde man vel heller ikke rigtig brug for, for sådan et forlig havde kun mening, og man kunne kun leve med det over en længere tid, hvis der virkelig blandt forligsparterne var den fornødne tillid. Det grundsynspunkt har jeg fuldt ud forståelse for og respekt for, men det har altså også ført til følgende: vi må erkende, at der for forligspartierne forelå den ejendommelige situation, at der var et konkret udspil fra regeringen, som der egentlig ikke var flertal for blandt partierne, men på den anden side måtte de øvrige partier erkende, at de konkrete udspil og forslag, vi var kommet med, dem kunne vi ikke som alternative forslag skaffe et flertal for, og når vi ikke kunne det blandt septemberforligspartiernes 122 stemmer, ja, så måtte vi drage konsekvensen og sige: når vi ikke kan præstere et alternativ, som skaber flertal inden for denne kreds, så må vi altså acceptere det forslag, der er kommet fra regeringen, selv om dette forslag efter vor opfattelse har nogle svagheder.

Jeg ved ikke, om der sidder enkelte her, som har en anden vurdering af den parlamentariske tradition, som føler, at når først man har sluttet forlig, så skal man bære dette forlig med alle kræfter, og man må ikke lade nogen kritik af det skete komme til udtryk. Jeg kan se, hr. Risgaard Knud-

[Brusvang.]

sen nikker. Men jeg vil godt til slut sige dette: vi skal nok vedstå og tage medansvaret for det her, det skal der ikke være nogen tvivl om, men det er vor politik, at man skal sige tingene ligeud, og har der været problemer samarbejdspartierne imellem, forligspartierne imellem, procedureproblemer og andre, så skader det ikke dette folkestyre, at man heroppefra skildrer disse og siger: men o.k., på trods af, at de problemer har eksisteret, så har vi bøjet os for den forpligtelse, vi har respekteret den overordnede forpligtelse, vi har påtaget os til at skaffe en løsning på de problemer, som vi vidste ville komme, og som nu er kommet.

#### Wiilhelm (VS):

Dette forslag har VS sagt sin mening om allerede i septembersamlingen, for det er jo ikke rigtigt, at der efter septembersamlingen kunne være usikkerhed om, hvorvidt indgrebet skulle laves direkte i dyrtidsordningerne, og at appeller og formaninger fra LO-toppen og SF, og hvem der ellers har udsendt sådanne, skulle have fået socialdemokratiet til at besinde sig. Det lå stjerneklart ved slutningen af septembersamlingen, at man ikke ville foretage indgrebet direkte i dyrtidsreguleringen. Derfor er det aldeles værdiløst, hvad LO-toppen har udsendt af appeller siden da. Og derfor var det eneste korrekte allerede på det tidspunkt at sige: det gør os ingen forskel, om man tager disse penge fra den første eller den sidste del af lønnen, om man tager dem ved at lade skatteyderne betale en omkostningsdæmpende ydelse eller, som det nu hedder, en prisdæmpende ydelse, eller man tager dem fra den sidste del af lønnen, fra den yderste dyrtidsportion. Det gør ingen forskel, og det sagde vi allerede dengang.

Det er det samme princip, som vi har set før. Det har skiftet navn som sagt fra den omkostningsdæmpende ydelse; nu skal det populariseres yderligere og kaldes den prisdæmpende ydelse. Til gengæld er der måske en lille smule mere ærlighed at spore i, at sidste gang vi havde det fremme, da var det arbejdsministeren, der stod for det, da foregav man i endnu højere grad, at det var beskæftigelsen, det drejede sig om, nu er man på det punkt lidt mere sober og siger, det er skatteministerens forslag.

VS er ikke modstander af, at man gør noget fra statsmagtens side for at øge den økonomiske aktivitet og for at sætte beskæftigelse i gang. Vi har sagt det masser af gange, og jeg skal gentage ganske kort, at de rettesnore, vi benytter os af dér, det er følgende: Er det, man sætter i gang, rimelig fornuftigt? Er de produkter, der kommer ud af det, rimelig fornuftige? Det er der ingen garanti for med dette her.

For det andet: Er der overhovedet i forbindelse med sådanne støtteordninger, eller hvad det nu måtte være man foretager sig, rimelig sandsynlighed for, at det giver noget beskæftigelse? Det er der heller ingen garanti for i dette her.

Og for det tredje: Er der en god sandsynlighed for, at støtten ikke kapitaliseres? Der er lige præcis den stik modsatte garanti i dette her.

At komme med et sådant forslag nu, det må man betragte som i endnu højere grad mod bedre vidende end sidste gang, vi oplevede det, i foråret 1974. For nu har vi oplevet et år, hvor ingen kan bestride — det er demonstreret med alle de tal, der er tilgængelige — at lønudviklingen ikke fører an, at priserne er vokset betydelig hurtigere end lønningerne. Både lønstoppet ved tvangsindgrebet og også den rent politiske situation omkring arbejdsmarkedsforholdene med den store arbejdsløshed og den afsvækkede mulighed for længelidning har medført, at lønningerne er gået i stå eller i hvert fald er steget betydelig mere dæmpet end priserne. Alligevel kommer man her med præcis den gamle argumentation, som man måske kunne komme med i god tro — selv om vi hele tiden har ment, den var forkert — under højkonjunkturen, at man var i stand til at dæmpe priserne, hvis man bare holdt lønningerne nede. Det er demonstreret i det sidste år, at det forholder sig ikke sådan.

Det må være rimeligt at foretage en vurdering af, hvad det egentlig var, der skete, da man lavede dette nummer sidste gang i foråret 1974. Arbejdsløsheden voksede; det er ikke svært at få alle til at erindre, at det skete, sidste gang man lavede en omkostningsdæmpende ydelse. Det siger ikke i sig selv, at ydelsen ikke havde nogen virkning. Man kan komme og hævde, at arbejdsløsheden var vokset endnu hurtigere, hvis man

[Wilkjelm.]

ikke havde indført den omkostningsdæmpende ydelse dengang på ca. 2 mia kr. Derfor vil jeg godt tilføje, at der er intet som helst, der tyder på, at arbejdsløsheden udviklede sig langsommere i 1974, end den ellers ville have gjort, end den gjorde i de øvrige europæiske lande på det tidspunkt, og end vi ellers kunne have forventet at den ville have gjort i Danmark, hvis man ikke havde gennemført denne omkostningsdæmpende ydelse. Der er intet som helst belæg for, at 1974-ordningen opfyldte formålet i den henseende.

Den anden ting, man tilsigtede med ordningen, var at dæmpe inflationen. Vi må konstatere, at inflationen fortsatte i 1974, ja, den kulminerede i 1974, og hvornår blev den dæmpet? Den blev dæmpet pudsigt nok på præcis samme tidspunkt, hvor den daværende omkostningsdæmpende ydelse udløb, og hvor derfor omkostningerne alt andet lige fik et ekstra skub op. Den blev selvfølgelig ikke dæmpet, fordi den omkostningsdæmpende ydelse udløb, det vil jeg ikke påstå, men den blev dæmpet, til trods for at den omkostningsdæmpende ydelse udløb, og den blev dæmpet af en helt anden grund, nemlig på grund af den massive arbejdsløshed. Det er jo vilkårene, som borgerlige amerikanske økonomer havde fundet ud af for 15 år siden, selv om det endnu holder hårdt at få borgerlige og socialdemokratiske politikere her i landet og andre steder til at indse, at i det økonomiske system, som råder i vor del af verden, kan man ikke forhindre en galoperende inflation uden på bekostning af beskæftigelsen. Det er jo rent faktisk det, vi ser i 1975. Man har dæmpet inflationen, og man har brugt beskæftigelsen som midlet dertil — bevidst eller ubevidst, det er sådan set underordnet i den forbindelse. Tallene viser klart denne sammenhæng.

Jeg synes, det er værd at erindre sig, hvordan den radikale ordførers holdning og det radikale partis holdning var til forgængeren for dette forslag i foråret 1974. Det er jo i kraftig modstrid med, at det radikale parti nu som forligspartner står bag det forslag, der ligger her i dag. Som bekendt deltog det radikale venstre ikke i forliget, hverken om de omkostningsdæmpende ydelser eller om den tåbelige tvangsopsparing i 1974, og

det var ikke kun tvangsopsparingen, som afholdt det radikale venstre fra at deltage, det var også den omkostningsdæmpende ydelse.

Man mente, og det sagde den radikale ordfører, hr. Dahlgaard, klart, at det var aldeles naivt at tro, at denne omkostningsdæmpende ydelse i henseende til beskæftigelse, i henseende til inflationsbekæmpelse, ville have nogen som helst effekt, der stod i rimeligt forhold til, hvor dyrt dette her var.

Man havde lejlighed til at efterprøve sin vurdering, idet man jo havde debatten om den omkostningsdæmpende ydelses virkninger et halvt års tid efter, da man behandlede SF's forslag om at ophæve den, og hvor den radikale ordfører konstaterede (Folketingstidende 1973-74, 2. samling, sp. 7563): „Vi var ikke synderlig glade for den omkostningsdæmpende ydelse, fordi den koster så umådelig mange penge, og fordi vi ikke rigtig troede på, at den ville gøre nytte for pengene.“

„Når jeg nu hører, at hr. Per Hækkerup giver udtryk for“ — sagde den radikale ordfører videre — „at situationen ikke er blevet bedre, siden denne lovgivning blev gennemført, så ser jeg deri et tegn på, at socialdemokratiet er ved at tilegne sig det synspunkt, som det radikale venstre har haft hele tiden, nemlig at denne lovgivning egentlig ikke er nogen synderlig nytte til.“

Det gik altså modsat. Det var ikke socialdemokratiet, der kom på bedre tanker, men det var det eneste af de traditionelle forligspartier, der dengang var fornuftigt nok til at holde sig udenfor, som nu er kommet med i puljen, til trods for at alt tyder på, at det ikke virkede efter hensigten, og til trods for at de radikale selv erkendte dengang, at det gjorde det ikke.

Socialdemokratiets vurdering af disse ting er også interessant. Jeg kan ikke nå nu at referere — men skal eventuelt i anden runde vende tilbage til det — hvordan hr. Per Hækkerup som oppositionspolitiker i 1970 bedømte den første af disse omkostningsdæmpende ydelser, da den blev introduceret af VKR-regeringen, men jeg vil derimod hæfte mig ved, at dette skred i socialdemokratiets holdning til ordningen, som man er blevet gladere og gladere for, udtrykt ved hr. Aukens ordførertale her i dag, jo ikke bare er den rene tåbelighed og ikke bare

[Wilhelm.]

skyldes, at man har switched over fra at være opposition til en flertalsregering, til at være samarbejdende opposition med en venstremindretalsregering og til nu at være mindretalsregering, der skal samarbejde med bl. a. venstre. Det er også, fordi det økonomiske system, vi har i dette land, har vist sig at være betydelig mindre levedygtigt, end socialdemokratiet nok troede for 3-4-5 år siden. Derfor er der kommet et skred i socialdemokratiets holdning; der skal spændes sikkerhedsnet ud i enhver henseende under dette system for overhovedet at få det til at køre.

Det er i den henseende værd at bemærke sig, at disse omkostningsdæmpende ydelser, dem har vi foreløbig set under den mest grasserende højkonjunktur, nemlig i 1970, og de skal altså også træde i kraft under den mest grasserende lavkonjunktur, nemlig i 1974 og i 1976. Og endnu mere varieret: vi har set, at de skal sættes ind, når krisen begynder — med den begrundelse, at vi skal dæmpe krisen, som man begrundede det i 1974 — og vi skal se, at de skal sættes ind, når man tror — det tror jeg ikke på, men det tror forslagsstillerne jo — at vi er på vej ud af krisen; nu bliver det begrundet med, at ordningen skal hjælpe os til opsvinget. Man kan altså simpelt hen ikke længere tænke sig den økonomiske situation, hvor man ikke med de begrundelser — de tre vidt forskellige begrundelser — man hidtil har benyttet, vil kunne begrunde endnu flere omkostningsdæmpende ydelser af den art.

Burgdorf (KF):

Ved gennemlæsningen af dette lovforslag om prisdæmpning er der uvilkårligt et spørgsmål, der brænder på, og det er et spørgsmål, som jeg gerne vil bede skatteministeren om at svare på. Der er sikkert mange blade, som kommer i klemme ved det her — sådan opfatter man det umiddelbart — der er f. eks. Indre Missions Tidende, Luthersk Missions Foreningsblad og Frelsens Hærs Krigsråbet, og der er sikkert mange andre foreningsblade, som kommer i klemme. De får ingenting, samtidig med at det ser ud til, at f. eks. Weekend-Sex og andre pornoblade får fuldt tilskud. Det mener jeg ikke kan være rimeligt. Man kan måske sige: ja

men disse blade bliver trykt på trykkerier. Det er muligt, men hvad så med redaktørerne og kontorpersonalet?

Jeg vil gerne spørge ministeren, om han vil dispensere fra reglen i disse diskriminerende forhold. Jeg er da ikke sikker på, at alle forligspartierne kan stå bag sådan et forslag.

Ministeren for skatter og afgifter (*Svend Jakobsen*):

Jeg er jo i den situation, at jeg kan takke ordførerne for de partier, som står bag septemberforliget, for modtagelsen af det konkrete forslag her i tinget. Jeg er derimod ikke i stand til at sige tak for tilslutning fra andre partiers ordførere.

Jeg vil gerne starte med at understrege, hvad sigtet i denne omkostningsdæmpende ydelse er. Sigtet er, at vi skal sørge for, at den del af erhvervslivet, der er i en konkurrencesituation over for omverdenen, det være sig på eksportmarkederne, det være sig på det hjemlige marked, har en omkostningsudvikling, der gør det muligt at konkurrere også fremover. Det er det sigte, der lå bag ved septemberforliget, det er det sigte, der ligger bag ved dette forslag her, og det er derfor, den ydelse, den godtgørelse, der foreslås her, svarer til beløbet i den anden dyrtidsportion, som det forventes kommer til udbetaling efter januarpristallet 1976. Jeg vil godt understrege dette, også fordi der heri ligger svaret på de fleste af de kritikpunkter, der har været ført frem imod forslaget.

Der har været megen tale om tilskud til arbejdsgiverne, tilskud til at forøge arbejdsgivernes nettoresultat. Jeg er nødt til at sige, at når situationen er den, at man skal udbetale en anden dyrtidsportion og får en kompensation af samme størrelsesorden, så bliver der ikke herigennem penge til at forøge nettoresultatet i virksomhederne, således som det blev påstået for et øjeblik siden heroppefra. Det er muligt, at andre forhold i udviklingen gør dette muligt for visse virksomheder. Jeg bemærkede mig, at de fleste af de virksomheder, hr. Knud Jespersen nævnte, er virksomheder, der i høj grad opererer på det internationale marked, og vi må jo ikke i denne sammenhæng glemme de mange tusinder, ja, hundredtusinder af foretagender, der har deres virksomhed

[Ministeren for skatter og afgifter.]

placeret i Danmark, producerer i Danmark med henblik på det danske marked og med henblik på at konkurrere også på eksportmarkederne. Det er dette sigte, der ligger i dette forslag, at sikre, at danske erhvervsvirksomheder, danske produktionsvirksomheder fortsat vil være konkurrencedygtige på det internationale marked.

Derfor ligger der i dette forslag, som hr. Auken var inde på, et stærkt beskæftigelsesmæssigt hensyn. Man kan anskue beskæftigelsen på det helt korte sigt, det, man kan sætte i værk i næste måned eller i næste måned igen. Det kan man kun gøre via en direkte indsprøjtning, således som det blev gjort i betydelig udstrækning i septemberforliget; men man kan ikke bortse fra de hensyn, man må tage, når vi anskuer tingene over en lidt længere periode, og her drejer det sig først og fremmest om hensynet til konkurrenceevnen såvel for vore eksportvarer som for de varer, der konkurrerer med varer, som importeres til Danmark.

Jeg har gerne villet lægge vægt på disse hensyn, som ligger bag hele septemberforliget, og som er baggrunden for det forslag, vi har til behandling her. Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger til nogle af de ting, der er fremført af de enkelte ordførere.

Jeg skal til hr. Christophersen sige, at det er rigtigt, at der skal tages hensyn til de virksomheder, de foreninger, de institutioner, der driver faglig og erhvervs-mæssig virksomhed. Det er jo formålet med denne dispensationsbestemmelse. Jeg må sige — og det er også et svar til hr. Knud Jespersen — at det er ikke så enkelt, at man bare kunne have remset disse foreninger op, af faglig og kulturel og religiøs art, eller hvad det nu kunne være, at man bare kunne have skrevet dem op i lovforslaget. Det er størrelsesordenen 10.000 foreninger og organisationer og institutioner, det drejer sig om. Derfor har vi været nødt til at angive, hvilke hovedlinjer der skal lægges til grund; derefter må vi administrere ud fra disse hovedlinjer og ud fra det hovedhensyn, som ligger bag denne udskillelse, der har fundet sted, nemlig hensynet til at give denne godtgørelse til de virksomheder, der på den ene eller den anden måde er i en konkurrence-situation, som det ene, og som det andet

hensynet til den kommende prisudvikling. Derfor er det også indgået i denne afvejning, i hvilken udstrækning dyrtidsportionerne kunne tænkes at påvirke prisdannelsen og derefter indgå i pristallet og efterfølgende påvirke tidspunktet for udløsningen af næste dyrtidsportion.

Jeg vil godt understrege denne side af det også, og det vil jeg, fordi der fra enkelte ordføreres side blev givet udtryk for, at dette forslag var til skade for lønmodtagerne, det var lønmodtagerne, der måtte betale. Det er åbenbart, at der er ikke andre steder at hente denne godtgørelse end fra statens indtægter, det vil sige fra skatterne, således som de kommer ind via lønmodtagere, via selskaber og via særlig indkomstskat osv. Derom skal der ikke herske tvivl. Men jeg vil gerne tilføje, at en forstærket inflation først og fremmest kommer lønmodtagerne til skade, og derfor ligger der i det hensyn, der er indbygget i denne godtgørelse, hensynet til at sikre en afdæmpet prisudvikling, først og fremmest et hensyn over for lønmodtagerne, som er dem, der rammes hårdest af inflation i samfundet. Jeg kunne udmærket tage pensionister og andre lavindkomstgrupper med. Jeg tror, det er et hensyn, som man også fra kritikerne af dette forslag bør være opmærksom på.

Jeg skal ikke sige meget til hr. Svend Andersen (Rosk. a.), som jo i sine verbale formuleringer er ved at gøre sin kampagneleder, hr. Glistrup, rangen stridig med hensyn til, hvem der er i stand til at bruge de stærkeste udtryk, når man skal tale om socialdemokratiet. Hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s indlæg var jo ikke i særlig grad rettet mod det forslag, vi har til behandling. Det var et langt og sammenhængende angreb på socialdemokratiet. Af en eller anden grund må man altså føle, at det er socialdemokratiet, der er hindringen for, at fremskridtspartiet kan blomstre. Jeg håber også meget, at det er tilfældet.

Jeg skal derfor ikke gøre mange bemærkninger, men når hr. Svend Andersen (Rosk. a.) siger: tro mig, så må jeg sige: nej, tro ikke hr. Svend Andersen (Rosk. a.). Vi fik jo den samme historie, som vi har hørt så mange gange, og som jeg ikke skal fortsætte diskussionen om — det får vi jo lejlighed til i forbindelse med behandlingen af finanslovforslaget — nemlig at alle problemer løses



[Ministeren for skatter og afgifter.]

let og elegant ved at forhøje personfradraget til 21.000 kr., og vi fik påstanden om, at hvis man gjorde det og slettede de 3 første dyrtidsportioner i 1976, så var det — let og elegant — til fordel for de svagere grupper i samfundet. Der er ingen grund til at tro hr. Svend Andersen (Rosk. a.); vi har fortalt det så tit, jeg skal alene nøjes med at konstatere det i dag.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til det sidste, hr. Svend Andersen (Rosk.a.) var inde på, spørgsmålet om at inddække underskuddet på de 17 mia kr. Jeg kan henvise til de udtalelser, som økonomiministeren kom med i fortsættelse af Nationalbankdirektørens udtalelser, som viser, at regeringen ser med alvor på den betydelige likviditet, der er i samfundet, bl. a. i kraft af det underskud, der er på statsfinanserne.

Jeg skal til hr. Gudme sige, at vi var inde i ganske seriøse drøftelser og overvejelser om mulighederne for at finde en ordning for de situationer, hvor der udbetales en dyrtidsportion til unge under 18 år eller til dem, der er over 67 år, og som ikke er i ATP-systemet. Det er rigtigt, som hr. Gudme siger, at det drejer sig om ganske mange, af størrelsesordenen mellem 40.000 og 50.000 personer. Det, der gør det vanskelig administrerbart, er jo, at de spreder sig over stort set hele registret af virksomheder. Derfor måtte vi konstatere, at en administration af dette specielle område ville blive meget, meget bekostelig, og vi har derfor valgt ikke at foreslå oprettet en sådan særlig administration.

Jeg skal til hr. Schlüter sige, at der er ingen grund til at tro, at forligspartierne ikke også lever op til septemberforligets aftaler vedrørende besparelser, lever op til forpligtelsen til at sikre opbygningen af den likviditet i samfundet, som kan være betænkelig, ikke mindst i en situation med opgang.

Når jeg siger, der er ingen grund til at tro, at man ikke vil nå frem til enighed her, så hænger det ikke mindst sammen med, at vi jo med det forslag, vi har til behandling i dag, har et klart bevis for partiernes vilje til at leve op til den fælles forpligtelse, vi påtog os i september måned. Det er regeringens holdning — og jeg tror, det også er partiernes holdning — at det samme

ansvar skal lægges for dagen i forhold til de øvrige ting, vi har indgået aftale om.

Hr. Schlüter var inde på, at det var et ringe forslag, og at det var et forslag, der var vanskelig administrerbart for virksomhederne. Jeg er glad for den opremsning, som hr. Schlüter foretog i den forbindelse, nemlig opremsningen af, at virksomhederne skal foretage beregning af ATP-bidrag, skal foretage beregning og opgørelse af kildeskat osv. Det er netop det, vi har taget udgangspunkt i og sagt: lad os tage nogle af de komponenter, som virksomhederne i forvejen har. Lad os lade være med at bede virksomhederne om at lave nogle nye opgørelser ud fra nogle nye kriterier. Lad os tage det, de i forvejen gør, og lad os så finde det tal, som man skal gange, i dette tilfælde ATP-beløbet med. Det er 2,9, man skal gange med det beløb, man alligevel, som hr. Schlüter rigtigt siger, skal opgøre til ATP. Derefter skal man, når man laver sin kildeskatteindbetaling klar, foretage også dér én yderligere operation, nemlig trække dette tal fra det, man ellers skulle have indbetalt. Det er de to ting, man skal gøre i virksomhederne i det daglige. Derudover skal man i forbindelse med årsregørelsen opgøre summen af den godtgørelse, man har modregnet, på samme måde som man skal opgøre summen af de ATP-bidrag, man har tilbageholdt for lønmodtagerne og indbetalt videre til ATP.

Jeg vil godt sige, at heri ligger først og fremmest et hensyn til de mindre virksomheder. Jeg forstår på hr. Schlüter, at det konservative folkeparti har gjort sig til vogter af de små virksomheders interesser. Jeg tror, vi er mange i dette ting, der har en interesse i at gøre tingene så enkelt som muligt også for de små virksomheder; den måde, vi har tilrettelagt denne godtgørelse på, bygger først og fremmest på hensynet til en enkel administration i de små virksomheder.

Jeg kan tilføje: det er også dette hensyn, der har gjort, at vi har givet adgang til, at man ikke nødvendigvis skal modregne hver måned, men kan vælge at modregne hvert kvartal. Jeg vil tro, der er nogle små virksomheder, især små virksomheder med varierende antal beskæftigede, der vil benytte sig af denne adgang til alene at foretage

[Ministeren for skatter og afgifter.]

modregningen kvartalsvis, på det tidspunkt, hvor man har den fulde ATP udregnet for kvartalet.

Jeg skal til hr. Schlüters spørgsmål, om der skal ske udbetaling til de virksomheder, der ikke betaler dyrtidsregulering, sige: ja, det skal der. Der kan foretages modregning i de tilfælde, hvor der er ATP-bidrag. Jeg vil gerne tilføje, at det er rigtigt, at der er en række virksomheder, der over for dele af medarbejderstaben eller over for hele medarbejderstaben ikke har automatisk dyrtidsregulering, men det er vel et fåtal, om overhovedet nogen, der ikke har en årlig regulering af lønningerne i virksomheden. Derfor vil deres konkurrencemæssige situation måske ikke 100 pct. være påvirket på samme måde som virksomhederne, der har den automatiske dyrtidsregulering, men det vil være begrænset udsving til begge sider.

Jeg skal til spørgsmålet om visse statsinstitutioner sige, at her er der ikke åbnet for nogen særlig dispensation. Dispensationsadgangen vedrører alene de kommunale driftsvirksomheder, der hyppigt arbejder i konkurrence med privat erhvervsvirksomhed, herunder f. eks. varmeværker.

Jeg skal til hr. Ømann gøre en enkelt bemærkning med hensyn til den sammenhæng, hr. Ømann ville drage over til andre love, herunder avancementloven. Vi får jo disse forslag til behandling i tinget, og jeg skal kun gøre den bemærkning i dag, at der jo ikke ved de ændringer, der vil blive foreslået i disse love, åbnes adgang til en øget avance. Det, der åbnes adgang til, er alene en begrænsning af den indskrænkning af avancen, der ellers ville være en følge af de stigninger, der gives dispensation for, og det er jo først og fremmest stigninger, som er en følge af beslutninger truffet her i folketinget.

Hr. Ømann tror ikke, at dette forslag er inflationsdæmpende. Jeg skal henvise til de bemærkninger, jeg gjorde indledningsvis, og tilføje, at der ikke er nogen tvivl om, at med udbetaling af to dyrtidsportioner uden nogen godtgørelse ville det være en ret for virksomhederne, for erhvervslivet, at indregne disse øgede omkostninger i priserne. Denne ret eksisterer ikke, idet denne godtgørelse skal modregnes. Derfor er det åbenbart, at der ville komme en stærkere pris-

udvikling, hvis der ikke blev gennemført denne godtgørelse til prisdæmpning.

Jeg skal til hr. Knud Jespersens mange eksempler, som jeg har kommenteret, kun føje én ting. Når der kommer en dyrtidsportion til udbetaling i den ene ende og man får en godtgørelse af samme omfang i den anden ende, så bliver der altså ikke noget tilbage til den forøgelse af nettoresultatet, som hr. Knud Jespersen var inde på. I det eksempel, hr. Knud Jespersen nævnte, hvor han sammenlignede madmomsen hos den enkelte og så ØKs mulige godtgørelse, mangler der én væsentlig faktor, nemlig at fortælle, hvor mange mennesker det drejer sig om. Man kan ikke sammenligne to tal, der intet som helst har med hinanden at gøre.

Hr. Knud Jespersen var også inde på, at der var problemer med periodeafgrænsningen. Det er der ikke. Det fremgår klart af lovens formulering, at det er med udgangspunkt i perioden 1. marts 1976 til 28. februar 1977; det er i denne periode, man kan få en godtgørelse svarende til 2,9 gange ATP-bidraget. Der er ikke her nogen tvivl, men det er klart, at også dette spørgsmål kan rejses under udvalgsarbejdet.

Jeg ser ikke samme problem som hr. Knud Jespersen vedrørende Aktuelt og Land og Folk. Det er jo sådan, at begge er indeholdelsespligtige, så vidt jeg da ved, og begge er ATP-registrerede, og derfor ser jeg ikke nogen mulighed for konflikt her.

Jeg skal ikke gøre bemærkninger til hr. Wilhjelms, fordi de synspunkter, hr. Wilhjelms gav udtryk for, jo var dem, jeg kommenterede i min indledning her.

Jeg skal slutte af med at sige til hr. Burgdorf, at jeg selvfølgelig ikke her i dag kan stå og sige, at jeg vil dispensere fra reglerne i nogle eksempler, der bliver nævnt her. Vi må nødvendigvis se, hvordan disse virksomheder, disse blade, der blev nævnt, ligger placeret. Er det selvstændige virksomheder, eller er det dele af en organisation, og er det en stor del af en organisation, eller er det en lille del? Jeg kender ikke organisationsforholdene omkring de eksempler, der blev nævnt her. Men jeg vil gerne gøre den afsluttende bemærkning omkring dette, at hensynet — og et hensyn, som alle partierne, så vidt jeg har kunnet vurdere, har delt — har været, at dér, hvor vi skal give godtgørelsen, det er dér, hvor det spiller en rolle for den

[Ministeren for skatter og afgifter.] fremtidige prisudvikling, og det er dér, hvor vi har erhvervsvirksomheder, der på den ene eller den anden måde er i en konkurrence-situation over for omverdenen. Ved administrationen af denne dispensationsmulighed vil disse hovedhensyn, som partierne, så vidt jeg har forstået, har været enige om, selvfølgelig indgå som en væsentlig faktor.

#### Formanden:

Vi går nu til anden omgang, hvor taletiden er indtil 5 minutter. Ordførerne bedes melde sig.

#### Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Skatteministeren erkendte, at dette forslag skulle finansieres igennem skatterne. Derfor vil jeg spørge skatteministeren: er han ikke enig med mig i, at hovedparten af indkomstskatterne betales af lønmodtagerne? Det næste, jeg vil spørge skatteministeren om, er: er han ikke også enig i, at skattestigning, en stigning i skattetrykket, bevirker, at inflationen får mere fart på? Det er da vist to kendsgerninger, som ikke kan imødegås.

På mit spørgsmål om, hvordan dette store underskud skal finansieres, forstår jeg, at regeringen har indledt en ny praksis. Man besvarer tilsyneladende folketingets spørgsmål ved at henvise til, hvad der står i aviserne. Det må jeg bare tage til efterretning; så må jeg jo læse samtlige aviser, sandsynligvis herunder Aktuelt, særdeles grundigt.

#### Schlüter (KF):

Skatteministeren gav i sit svar en forklaring på sigtet med denne lovgivning. Det var i og for sig unødvendigt — men jeg siger alligevel tak — for sigtet fejler egentlig ikke noget. Det er træfningen, der er så slet. Tag nu overskriften på lovforslaget. Den er skam smuk. Det klinger herligt: „Lov om prisdæmpning“. Hvem kan have noget imod det? Det er en psykologisk næsten genial overskrift. Overskriften er altså også det bedste af det hele. Man får teknisk en prisdæmpning frem, men det hele er jo arrangeret således, at det er prisdæmpning på kredit, og den kredit kan ikke vare længe. Prisdæmpningen opnås ved at dykke i statskassen, men det kan man jo ikke blive ved med, på et eller andet tidspunkt skal regningen

betales, og der er kun skatteyderne til at betale den. Som tingene er tilrettelagt, hvor prisdæmpningen ophører præcis samtidig med udløbet af den nuværende overenskomstperiode, er virkningen, at om et år bliver det dobbelt så svært at føre økonomisk politik. Sigtet er altså nydeligt, overskriften fantastisk, men indholdet af ordningen er efter min opfattelse ikke det bedst tænkelige.

Jeg vil godt til ministerens betragtninger om kontrol og efterkontrol og alle disse mange regler, der skal udformes, men som vi endnu ikke kender, sige, at jeg er meget betænkelig ved lovforslagets § 6. Er det ikke en ganske usædvanlig regel i så stor en lov, at man her siger, at efter ministerens bemyndigelse skal statskattedirektoratet kunne fastsætte en lang række nærmere regler? Kunne vi ikke få luget den bestemmelse ud? Jeg mener, det er vigtigt i en så politisk præget lov, at det er ministeren selv — og ingen anden — som formelt har hjemmelen til at udarbejde detaljerne. Jeg mener ikke, det går an, at en lov på et så vigtigt område giver ministeren mulighed for at delegere beslutningsmyndighed til myndigheder selvstændigt.

I øvrigt skal jeg nøjes med at tage ét kæmpeproblem op her i min anden omgang.

Jeg kan ikke bedømme, om det statsfinansielle underskud til næste år nu må ventes at ligge på 18 mia kr., eller det vil blive på 20 mia kr., men det er den talstørrelse, det nu gælder. Er regeringen virkelig ikke ængstelig over dette? Forleden skrev nationalbankdirektør Hoffmeyer en bemærkelsesværdig kronik, som vi jo alle kender, og i den sagde han, at Danmark adskiller sig i sin pengepolitik fra det øvrige Europa. Det har han ret i. Over for et underskud af denne fabelstørrelse er der 3 muligheder, men de er alle dårlige. Den ene er at lade som ingenting. Det kan ingen forsvare. Den anden mulighed er at låne i udlandet. Nationalbankdirektøren skriver med rette i sin kronik, at hvis nogen tænker på denne mulighed, så har de ikke forstand på økonomi. Det er hverken muligt eller ønskeligt at finansiere underskuddet gennem lånoptagelse i udlandet. Ja men så er der altså kun den tredje mulighed: der må opsuges likviditet. Nationalbankdirektøren siger i sin kronik, at som det nu ligger, må han forlange, at

## [Schlüter.]

hele beløbet bliver opsuget. Vi taler altså om at suge likviditet op gennem f. eks. statsobligationsudstedelse i størrelsen et sted mellem 15 og 20 mia kr. Men i forvejen belastes vi jo i de kommende år af meget betydelige rente- og afdragsforpligtelser i forhold til de statsobligationer, der allerede er solgt. Hvis nationalbankdirektørens råd skal følges, så skal vi altså suge måske 12, måske 15, måske 17 mia kr. yderligere op gennem kredit, gennem udstedelse af statsobligationer. Ja men det fører jo til nye rente- og afdragsbyrder i 1977, 1978 og 1979. Af hvilken størrelse? Ja, jeg tør ikke sige, om det er 5 eller 6 eller 7 eller 8 mia kr. ekstra i de tre kommende år, som skal udredes i renter og afdrag af statskassen, men det er beløb i den størrelsesorden. Ja men så har jeg også ret, når jeg siger, at den politik, som føres i år og fortsættes til næste år, betyder, at vi påtager os rente- og afdragsforpligtelser på disse statsobligationer i størrelsesordenen 10 mia kr. om året. Det er konsekvensen af denne regerings politik. Så store vekslers trækker vi på fremtiden. Op mod 10 mia. kr. i renter og afdrag om året. Kan det gå? Ja, det kan det, hvis skatterne får lov at stige. Men hvor er muligheden for skattelettelse i de næste tre år, hvis vi oven i de nuværende statsudgifter skal regne med renter og afdrag på statsobligationer, som skatteyderne skal betale, i størrelsen 10 mia kr.? Skattelettelsespolitikken fordufter fuldstændig.

Det er, ligesom man siger: efter os syndfloden! Og man kan ikke engang håbe på, at digerne kan holde, for der er nemlig ingen diger længere. De findes ikke. De tre økonomiske ministre i regeringen kan ikke blive ansat som digegrever, for der er ingen diger at passe på. Dette er en helt uforsvarlig politik.

**Christophersen (V):**

Jeg skal ikke forsøge at besvare alle de interessante spørgsmål, hr. Schlüter har stillet til skatte- og afgiftsministeren — det tror jeg heller ikke jeg kan, for jeg er ikke så godt inde i alle de ting — men der var en enkelt ting, jeg godt kunne tænke mig at sige til hr. Schlüter. Jeg kunne forstå, at hr. Schlüter med en vis taknemlighed i dag sender tankerne tilbage til den septembormorgen, da han med nød og næppe slap for at

tage et medansvar for den lovgivning, vi her drøfter, men hvis han ved den lejlighed alligevel var endt dér, hvor han oprindeligt gerne ville hen, så ville han måske have været lidt bedre orienteret om, hvad aftalen går ud på. Nu siger hr. Schlüter, at man tager på kredit, og når man når frem til 1977, ja, så står man i og for sig i den samme situation. Men det, der er aftalt om omkostningspolitikken, er jo, at man også i 1977 og 1978 skal sikre, at omkostningsudviklingen svarer til det rolige forløb, der prægede sommeren 1975. Derfor vil jeg da godt til beroligelse for hr. Schlüter sige, at for mit partis vedkommende gælder naturligvis, at vi så ikke i foråret 1977 bare kan lade det hele eksplodere. Det, vi opererer med her, er første del af en omkostningsdæmpende politik, som også skal løbe i årene 1977 og 1978, og det er ting, som folketinget derfor får lejlighed til at vende tilbage til.

**Arne Bjerregaard (KrF):**

Hr. Burgdorf var inde på, at visse blade kunne blive ramt af, at de ikke fik denne prisdæmpende ydelse, da de var inde under friholdelsesbestemmelsen. Jeg kan berolige hr. Burgdorf med, at vi har fremført de samme synspunkter, men vi har bøjet os for de argumenter, som skatteministeren for lidt siden fremførte, at det væsentlige var, at det var dér, hvor vi fik prisdannelsen, vi skulle give den omkostningsdæmpende — undskyld, prisdæmpende — ydelse. Vi må jo sige, at det gælder ikke mange af de omtalte blade, som vi gerne så fik ydelsen. Argumentationen for, at det skal være en prisdæmpende ydelse, vil altså halte, hvis vi går hele registret igennem, selv om vi gerne havde set det.

Hr. Schlüter fremsatte nogle bemærkninger om, at det var en uansvarlig politik, for den, som ikke bygger tilstrækkelige diger, er vel uansvarlig. Med den fare, som visse mennesker lever i, og den alvor, som visse mennesker lever i, synes jeg ikke just man skal tage alt for humoristisk på den katastrofe, som sligt kunne have udviklet sig til, men det er en anden side af sagen.

Hr. Schlüter siger, at regningen skal betales, og det er jeg helt enig med hr. Schlüter i. Regningen skal betales. Men så meget landmand er jeg da, at jeg må sige til hr. Schlüter, at den landmand, som siger: det

[Arne Bjerregaard.]

er galt med min pengebeholdning, så jeg vil undgå at tilså mine marker, denne mand har ingen penge, når høsten kommer. Dette er noget tilsvarende.

Hr. Schlüter prøver at argumentere i dag for en politik, som de kære konservative skulle have ført, dengang de havde ansvaret for den økonomiske politik i Danmark. Da skulle man netop have ført den politik, som man nu ønsker. I dag har vi en anden situation, hvor vi må føre en anden politik — en politik, som netop er foranlediget af den politik, man førte dengang.

**Knud Jespersen (DKP):**

Uden i øvrigt at blande mig i debatten mellem kristeligt folkeparti og de konservative, så synes jeg, det er interessant at notere sig, at kristeligt folkeparti er nået så langt i sin ordholdenhed over for septemberforliget, at de aktivt vil støtte Weekend-Sex og Rapport i modsætning til Krigsråbet. Jeg har selv i sin tid været lidt uheldig med Krigsråbet, da det røg ind i en oversigt over militære tidsskrifter, men det har jeg trukket tilbage, og jeg synes, det ville klæde kristenheden, om man gjorde noget af det samme i den her sag. Det skal jeg altså ikke blande mig i, og det har jeg heller ikke gjort.

Jeg forstår, at hr. Auken slet ikke har lyst til at blande sig i denne siskussion. Det forstår jeg. Set ud fra ethvert menneskeligt, humanistisk synspunkt ville det være en uforskammethed at forlange, at hr. Auken skulle stå op og forklare, hvad han mente, en fuldstændig uforskammethed.

Når jeg alligevel gjorde det, så var det for at se, om der dog ikke var lidt tilbage af en antikapitalistisk holdning i det ellers udmærkede medlem fra Århus. Der var ikke så meget, forstår jeg. Tavshed kan også tale sit eget tydelige sprog. Så kan man jo se, om man kan undgå at diskutere det med arbejderne. Det bliver nok lidt sværere, for man vil jo godt have arbejderne til at stemme på sig, og dér kan man jo ikke klare sig med at henvise til, at nu har vi hjulpet erhvervslivet.

Jeg glemte i første omgang at sige, at denne lov har et helt forkert navn. Det bliver understreget, når ministeren ikke kan

huske, hvad den hedder. Ministeren omtalte den som omkostningsdæmpende, hvorved den lille socialdemokratiske plet, der var kommet på, der hed „prisdæmpning“, helt blev glemt. Jeg synes, den skal hedde „Lov om tilskud til arbejdsgiverne“, så kunne det være, ministeren kunne huske, hvad det drejede sig om.

Da ministeren i modsætning til hr. Auken er talende, har jeg lyst til at kigge lidt på nogle af de betragtninger, som ministeren anførte om de spørgsmål, jeg har stillet.

Ja, tilgiv mig, jeg kom til at tænke lidt på en meget gammel historie, om dengang Svejk skulle lære matematik. Det er en historie, som man kan slå efter; jeg har ret til at citere, og jeg citerer. Man spurgte Svejk, om han kunne matematik „Ja, selvfølgelig“, sagde han. „Hvad er 7 og 13?“ „Det er 81“. „Det er alt for meget“, sagde censor. „Nå, jeg var bange for, at det var for lidt“, sagde Svejk.

Jeg behøver ikke at sige, at han dumpede til eksamen. Han dumpede til eksamen, fordi det ikke gik så godt med denne matematiske kunnen.

Nu siger man her, at man har hundredtusinder af firmaer, der tjener deres penge i Danmark. Er det ikke helt ligegyldigt, hvor de tjener deres penge? Jeg forstod, at man her talte om konkurrenceevne. De fem firmaer, jeg har nævnt, har alene haft et overskud i det omkostningsdæmpende år på 115 mill. kr., de har altså fuldt ud råd til at betale, hvad lønarbejderne har krav på i henhold til den automatiske pristalsregulering, som er vedtaget her med socialdemokratiets stemmer.

Videre siger man, at der er titusinder af organisationer, som kunne komme ind under undtagelsesbestemmelsen. Ja men så er det vel rimeligt, hvis man ud fra en saglig betragtning skal gå ind på, hvordan denne lov overhovedet kan administreres, at man fik en slags ankenævn. Jeg tror nemlig, der kommer en hel masse mærkværdigheder i denne sag.

Ministeren sagde også: der er jo ikke tale om at udvide avancemulighederne, der er tale om at begrænse den indskrænkning, der gælder med hensyn til at beregne sig avance. Nu kom jeg til at tænke på Svejk igen, for selvfølgelig er der da tale om at

[Knud Jørgensen.]

udvide, ellers var der ingen grund til at lave om på loven. Det er jo også et af venstres gamle krav.

Man siger, at tilskuddet forøger ikke nettoprofitterne. Det tilskud er da penge, man sparer, og som man har råd til at betale. Tilskuddet gives på forslag af septemberforligets partier, for at virksomhederne kan klare de konkurrencemæssige betingelser, påstår man. Ja men de er jo konkurrencedygtige, når de kan fordoble deres omsætning på et år, når de kan lade deres profitter stige 3 gange. Alligevel siger man: nej, det har de ikke råd til, vi er nødsaget til at betale.

Ministeren kunne ikke se forholdet mellem madmomsen og ØK. Det er da nok ministerens fejl; det er næsten utænkeligt, det skulle være min, det kan jeg ikke forestille mig. Madmomsen er 50 kr. pr. familie, som begrænser familiens forbrug, og da vi har en forbrugerkrise, idet folk ikke har råd til at købe det, de har brug for, så virker det imod beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Samtidig giver man 1 mill. kr. til ØK. Man tager altså fra 2 millioner husstande i Danmark 50 kr. pr. år, og så giver man 1 mill. kr. til ØK. Mon man ikke alligevel kunne stige lidt om bag matematikkens nærmeste kulisser og se, om der ikke her var et forhold, der ikke er så helt tosset.

I øvrigt er der ikke sagt noget, der ikke har dokumenteret, at vi har ret. Dette lovforslag burde aldrig være fremsat, og det bør faktisk aldrig vedtages.

**Wilhelm (VS):**

Det var interessant at høre skatteministerens beskrivelse af de mægtige fordele, der var ved en lov som denne her. Det var fordele for beskæftigelsen — uden at man med ét ord kom ind på, hvilken beskæftigelse man forventer af de her 1.350 mill. kr., og hvad man ellers kunne bruge 1.350 mill. kr. til at sætte i gang af fornuftig beskæftigelse, hvor man havde en vis garanti for, at det blev til beskæftigelse.

Lad mig bare nævne et enkelt sted, som I ikke skal slippe for nogen sinde. Samtidig med at man stadig væk insisterer på netto at spare 1 mill. kr. på at gøre 5.000 mennesker arbejdsløse her pr. den 1. april, så kommer man her og smider 1.350 mill. kr.

ud og siger, det er til beskæftigelsesformål — uden at have noget som helst at hænge det op på.

Det var en fordel for lønmodtagerne, sagde man, for det var dem, der havde mest ugunst af et inflationært forløb. Det sidste kan vi ikke være uenige i, men vi vil godt være uenige i, at det har noget som helst med det her lovforslag at gøre.

Skatteministeren kom ikke med ét ord ind på påvisningen af, at i hele det sidste år har det vist sig, at priserne løb hurtigere, betydelig hurtigere end lønningerne, at der ikke er nogen som helst grund til at tro, at det at dæmpe lønninger i den nuværende situation giver garanti for, at man dæmper inflationen bare i tilsvarende grad. Det kunne ikke opfattes som støtte til kapitalisterne, det her. Det kunne det ikke, fordi de jo ikke fik andet end den dyrtidsportion, som de skulle betale ud i den anden ende. Altså fuldstændig blank over for bare muligheden af, at den slags støtteordninger kapitaliseres, at man måske ikke holder priserne nede svarende til, at der ikke havde været denne dyrtidsportion, at man alle de tidligere gange, både med denne slags og med devalueringer, og hvad man ellers har lavet i disse henseender, har haft den erfaring, at priserne jo ikke blev holdt tilsvarende nede, at man altså i større eller mindre grad, og med den sidste omkostningsdæmpende ydelse in mente nok kan sige til næsten hundrede procent, kapitaliserer den støtte, man får her med de 1.350 mill. kr.

Det er klart, at vi ikke kan have særlig lyst til at gå ind i tekniske detaljer med et forslag som det her, men der er én ting, jeg alligevel gerne vil have opklaret, og det er vedrørende spørgsmålet om undtagelsen af amtskommunerne, kommunerne og staten i § 2, stk. 1, a), og så den beføjelse til ministeren, at han dog kan lade det gælde for kommunale driftsvirksomheder.

Er det virkelig meningen med dette her, at man på et område, hvor vi ved der i forvejen er en fantastisk hård arbejdssituation, en fantastisk kamp om både løn- og arbejdsvilkår mellem et efterhånden monopoliserende, stort og multinationalt selskab og så de kommunalt ansatte og de amtskommunalt og de statsligt ansatte — jeg tænker på rengøringssektoren — yderligere vil favorisere dette private monopolforeta-

[Wihjelm.]

gende og få det til ved hjælp af sådan en ting som det her tilskud i endnu højere grad at kunne udkonkurrere ikke alene på udbytningssiden, men nu også direkte på, at man har fået løntilskud? Så vidt jeg kan se af ministerens fremsættelsestale, indgår det ikke i hans definition af kommunale driftsvirksomheder. Det synes jeg nok der kunne være grund til at få opklaret, i betragtning af hvilket røre der med rette har været om rengøringssektoren inden for det sidste års tid.

Til allersidst: jeg synes, det var værd at sammenholde det, ministeren her stod og sagde, og det, den socialdemokratiske ordfører sagde, da han endnu gad diskutere dette forslag, med det, som den socialdemokratiske ordfører, første gang man lavede omkostningsdæmpende ydelse i 1970, sagde — og jeg citerer kort fra Forhandlingerne 1969-70, sp. 5835 og 5836:

„Skal det være den fremtidige linje? For det er jo klart, at hvis denne politik, sådan som regeringen siger, men hvad jeg ikke tror den er, er inflationshæmmende, så må regeringen jo fortsætte. Ja, så må vi fortsætte. Hvor længe? I 5 eller 10 år, hvor statskassen efterhånden år for år skal udbetale stigende tilskud til arbejdsgiverne for at holde lønnen nede? Det er omtrent den skrappeste gang asociale politik, man kan forestille sig, og den har intet med sund økonomisk fornuft at gøre.“

Og han konkluderede:

„Men det er ikke bare meget molboagtigt, det er direkte asocialt.“

Og her det eneste punkt, hvor jeg kan være uenig med den daværende ordfører, hr. Per Hækkerup, i hans vurdering. Jeg mener ikke, det er korrekt at tale om, at det her kan være molboagtigt. Molboagtigt, det er de uskyldige tåbeligheder; det kan ikke samtidig være groft asocialt, som det her er, og så være uskyldig tåbeligt. Dette er et stykke behård klassepolitik, og det er groft asocialt og ikke spor molboagtigt. Men det er betegnende, at socialdemokratiet er skredet, og, som jeg sagde i første runde, tror jeg ikke kun på grund af, at man gik fra en opposition over for en flertalsregering til at være loyal opposition over for en mindretalsregering og nu til selv at sidde i

mindretalsregering. Jeg tror, at det har at gøre med, at det her system er så plumråddent, at det simpelt hen ikke kan fungere uden de her tilskud. Men det er alligevel en usædvanlig umanerlig asocial måde at give tilskuddene på.

**Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):**

Jeg skal gøre nogle få bemærkninger. Jeg skal sige til hr. Schlüter, at jeg vurderer det noget anderledes, end hr. Schlüter gør, dette at ordningen udløber samtidig med overenskomstfornyelsen. Jeg tror, der ville have været nogle vanskeligheder forbundet med, at ordningen udløb på et hvilket som helst andet tidspunkt, og dermed overvejsen om eventuel videreførelse, eller hvad skal så ske. Det tror jeg i sig selv har en fordel, og jeg vil godt tilføje, at den omstændighed, at en stærkere inflationstakt jo måtte blive konsekvensen af at undlade denne operation, i sig selv ville gøre det overmåde meget vanskeligere, når vi står ved overenskomstfornyelsen 1977. Jeg tror altså, hvis vi skal veje fordele og ulemper sammenholdt med den situation, at det taler for gennemførelsen af det lovforslag, vi har liggende her.

Jeg skal gøre et par enkelte bemærkninger mere om dette med likviditeten i samfundet. Jeg kan sige til hr. Schlüter, at af de tre muligheder, hr. Schlüter opstillede, overvejer regeringen end ikke de to første, den ene at lade stå til, den anden at dække denne likviditetsudpumpning gennem lånoptagelse i udlandet. Derfor står vi i den situation, og derfor er vi inde i drøftelserne partierne imellem om, under hvilken form og i hvilket omfang der er behov for opslugning af denne likviditet, og det er klart, at det får virkning på efterfølgende finansår. Jeg skal lade de 10 mia kr., hr. Schlüter nævnte, stå helt og aldeles for hr. Schlüters egen regning.

Jeg skal over for hr. Knud Jespersen rette en lille misforståelse. Det, jeg sagde om de hundrede tusinder af virksomheder, var, at de arbejder og producerer i Danmark og derefter jo er i en konkurrencesituation, enten på eksportmarkedet eller på det danske marked, i forhold til produktioner andre steder. Og ved dette, at de udeluk-

[Ministeren for skatter og afgifter.]

kende arbejder og producerer i Danmark, adskiller de sig fra en række af de virksomheder, hr. Knud Jespersen nævnte.

Jeg skal sige til bemærkningerne omkring mulighederne for øget avance, at vi har en avancestoplov. Der er enighed partierne imellem om, at denne avancestoplov skal fortsætte, men at der skal åbnes adgang for, at visse udgiftsstigninger kan indregnes i avancen.

Hvad betyder det? Ja, det betyder det, jeg sagde, at indskrænkningen af avancerne som følge af omkostningsstigningerne ikke bliver så stor, som den ville have været, hvis der ikke blev foretaget ændringer. Men derfra og så komme frem til, at det giver adgang til en øget avance, er absolut uden for realiteternes verden, og det gælder en række af de betragtninger, hr. Knud Jespersen kom med. Derfor er jeg nødt til at sige, at det nu ikke så meget var matematik, det var i højere grad politik.

Jeg skal kun til hr. Wilhjelm sige, at jeg udtrykkelig nævnte i mit tidligere indlæg, at man kan anskue beskæftigelseshensynene kortsigtet, og man kan anskue dem på mere lang sigt. Og det er da åbenbart, at vi kunne, hvis vi ville poste ud og havde mulighed for det i næste måned direkte til beskæftigelsesfremmende arbejder, få flere hænder i gang end gennem den anvendelse, der gøres her. Men i den afvejning må man også tage med situationen, efter at denne aktivitet så er afsluttet, og derfor kan man ikke undlade i de beslutninger, vi skal træffe, at tage et hensyn til vores konkurrencesituation mere langsigtet. Og dér kan det nu ikke nytte noget, at vi alene stirrer os blind på næste måned; vi må også se frem i det kommende og de kommende år.

Jeg skal heller ikke vedrørende de kommunale driftsvirksomheder gå ind i en detaljeret opremsning her. Jeg har noteret mig det synspunkt, hr. Wilhjelm gav udtryk for, og jeg synes, det kan være nyttigt, at vi vender tilbage til det under det udvalgsarbejde, der forestår.

(Kort bemærkning).

Schlüter (KF):

Hr. Christophersen lod ligesom forstå, at han havde det indtryk, at det konservative folkeparti var tilfreds med, at vi ikke påtog

os et medansvar i september. Det var ligesom hr. Christophersen ikke var helt sikker på, at han havde ret. Jeg vil da gerne bortvejre enhver tvivl og bekræfte, at således er det.

Med hensyn til indholdet af forhandlingerne i september vil jeg gerne nævne en ting. Jeg bryder mig i reglen ikke om at referere fra forhandlinger, som føres mellem partierne, for det er ikke rart, men jeg synes, jeg har lov at sige, at det konservative folkeparti under septemberforhandlingerne gjorde klart, at vi havde den opfattelse, at den omkostningsdæmpende ydelse i fjor, som vi jo for resten også stemte imod, var en svag politik, og at man derfor ikke kunne påregne, at vi ville kunne støtte en lignende foranstaltning i år. Det sagde vi i september. Vi mente det, og det gør vi altså stadig.

Og så blot en kort bemærkning til ministeren. Ministeren sagde, at de 10 mia kr., jeg opererede med som mulig rente- og afdragsbyrde i de kommende år i forbindelse med den store obligationsudstedelse, måtte stå for min regning. Det er jo et stort beløb, men jeg bøjer mig for sætningen. Det var, ligesom ministeren var i tvivl om talstørrelsen. Hvis ministeren er i tvivl om, hvorvidt jeg har ret med hensyn til tallet 10 mia kr., så er det vel fordi ministeren ikke kan udelukke, at beløbet bliver større.

Jeg tror ikke, jeg overdriver, når jeg siger 10 mia kr. Det er allerede 2-3 mia kr., og hvis Nationalbankens råd må følges — og det er vist mere end et råd — så kommer vi derop. Nationalbankdirektøren sagde forleden, at Nationalbanken må nu indtage det standpunkt, at hele statens finansieringsbehov for det kommende finansår dækkes på anden måde end ved træk på Nationalbanken. Så tror jeg også, jeg har ret i, at vi kommer op på 10 mia kr., og det er en katastrofe, for det besegler, at der bliver ingen skattelettelse, så længe vi har den nuværende regering.

(Kort bemærkning).

Knud Jespersen (DKP):

Jeg vil gerne gentage, for så har ministeren nemlig en mulighed for at bekræfte, berigtige eller tage afstand.

Hr. Per Hækkerup gik ud fra i 1974, at en pris- og omkostningsdæmpende ydelse



[Knud Jespersen.]

skulle betyde, at prisudviklingen ville blive bedre. I 1974 havde vi en prisstigning på 15 pct., og det var flere procent højere end året før. Underskuddet på betalingsbalancen blev i 1974 3 mia kr. større end i 1973. Arbejdsløshedsprocenten gik nøjagtig op på 5,2 mod 2,4.

Det er, hvad der ligger af tilgængelig bevisførelse for, at det, at socialdemokratiet har ændret holdning i denne sag, skulle være noget særlig gavnligt. Her kan man se, hvor meget det gavner.

Hvad angår regnestykkerne, så var De Forenede Bryggerier også med i denne sag. De Forenede Bryggerier sælger som bekendt også øl, så vidt jeg har forstået, på det danske hjemmemarked. Superfos sælger jo også nu og da forskellige ting på det danske hjemmemarked. Der er nemlig ikke ret mange af de virkelige producentsteder i Danmark, der kan klare sig ved en ren hjemmemarkedsproduktion. De skal have basis begge steder.

Det kommer ikke rigtig denne her sag ved, men det, der kommer denne her sag ved, er, at det, vi har dokumenteret var muligt for disse virksomheder, var: bevar konkurrenceevnen og udbetal arbejderens retmæssige tilgodehavende! Og så er det, man kommer og slår den kolbøtte.

Jeg vil gerne have at vide, om ikke det har bare en lille bitte smule af usikkerhed over sig; når man har erfaringerne fra året før, så, hvordan det gik, så vil jeg gerne have ministerens svar på, hvorfor det skulle gå modsat denne her gang.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Jeg rejste ét konkret spørgsmål, og for min skyld kan vi godt diskutere det i udvalget og også til i morgen tidlig, selv om jeg godt ved, det ikke bliver resultatet. Jeg kender godt de dér udvalgsmøder og de steder, hvor man har aftalt tingene i korridorerne først; det kommer ikke til at vare mange minutter. Men det kunne man nu godt have gjort. Så ved vi også, at vi bagefter får at vide, at det skal vi så ikke sige noget om her, og derfor, om vi så diskuterer det i udvalget til i morgen tidlig, skal det alligevel frem her.

Det var et konkret spørgsmål, der drejer sig om en betydelig del af arbejdskraftmar-

kedet, og i meget høj grad om den svageste stillede del, stående over for en meget stor og meget brutal arbejdsgiver, et af de hårdeste områder at arbejde i og for nogle af de mest udsatte mennesker. Så spørger jeg: ligger det i forslaget, eller ligger det ikke i forslaget, at skatteyderne nu i dette år skal give støtte til de dér store rengøringsselskaber med over 1.200 kr. for hver ansat, der så står så meget stærkere til at udkonkurrere kommunalt ansat, amtskommunalt ansat og statsligt ansat rengøringspersonale, og derved tvinge disse mennesker, der som sagt hører til blandt arbejdsmarkedets dårligst stillede, svagest stillede lønarbejdere, over i grabberne på de dér rengøringsselskaber?

Det må kunne besvares med ja eller nej. Ligger der det i forslaget? Man må dog have aftalt, hvad disse ting drejer sig om, når man har aftalt det hele på forhånd.

Auken (S):

Det er med stigende beundring, jeg under denne debat og ved tidligere lejligheder har fulgt hr. Knud Jespersens indsats. Man må vel have lov til at betragte det, som hr. Knud Jespersen fremfører ved denne lejlighed og ved tidligere lejligheder, som det mest originale bidrag til udviklingen af den marxistiske teori, der er fremkommet i nyere tid, idet hr. Knud Jespersen har vendt bunden i vejret på Marx og nu taler om de stigende profitter som årsagen til krisen. Jeg har altid troet, at marxisternes teori var, at det var, fordi der var et tendentielt fald i profitraten, at der var krise i samfundet, men nu har vi altså kommunisternes nye bidrag.

Det giver mig anledning til at sige noget til hr. Wilhelm og til hr. Knud Jespersen under ét. Den situation, man beskriver, hvor man prøver at fremstille det lovforslag, som skatteministeren er fremkommet med, som en slags ensidig støtte til erhvervslivet for at udbedre indtjeningen i erhvervslivet på lønarbejdernes bekostning, er efter min opfattelse en helt fejlagtig fremstilling. Det, der jo er kendsgerningerne, og som hr. Wilhelm var lidt inde på, er jo, at vores samfund i modsætning til det billede, som hr. Knud Jespersen tegner, er gennemrystet af en alvorlig økonomisk krise, der ikke alene rammer vores samfund, men også rammer andre vestlige samfund, og rammer de socialistiske samfund, hr. Knud Jespersen. Det er en

[Auken.]

krise, der betyder, ikke at det er de store profitter, der i øjeblikket tjenes, men betyder, at tillidsmænd, værkførere, virksomhedsledere sidder rundt omkring på danske virksomheder og prøver at finde ud af, hvordan man skal overleve, hvordan man skal klare sig i konkurrencen. Det er situationen i Frederikshavn, det er situationen i Odense, det er situationen i Århus, det er, at det er problemerne, der er inde på livet, som de tegner sig i øjeblikket. Og det er nogle af disse problemer, som man kan yde et bidrag til at få nedbragt ved at gennemføre det forslag, som skatte- og afgiftsministeren her har lagt frem.

Vi kunne da med et andet flertal i folketinget nok have forestillet os andre måder at yde et bidrag på. Men der er da ingen tvivl om, at gennemførelsen af dette forslag er det bedste, der kan opnås i det nuværende folketing, og ville det være at foretrække for de tusindvis af lønmodtagere, hvis interesser vi må være optaget af, hvis hr. Wilhjelm katastrofepolitik eller hr. Knud Jespersens tomme demagogi blev det retningsgivende for vores politiske arbejde? Hvad ville de 20.000, 30.000, 40.000, 50.000 eller 100.000 yderligere arbejdsløse, som denne katastrofepolitik ville føre til, sige? Hvem ville de takke? De konstruktive tanker, der i de senere år er fremkommet om, hvordan man på en fornuftig måde kunne løse de problemer, som erhvervslivet givetvis står over for, og som hænger sammen med en uhensigtsmæssig produktionsmåde, bl. a. fagbevægelsens og socialdemokratiets forslag om økonomisk demokrati, har man jo afvist. Der er jo ikke andet tilbage end den tomme ølkasse, hr. Knud Jespersen, og den misunder socialdemokratiet ikke kommunisterne.

(Kort bemærkning).

**Knud Jespersen (DKP):**

Jeg er glad for, at hr. Auken har genvundet talens brug, men ked af, at det skete så sent, at vi ikke kunne komme til at diskutere.

Jeg beklager meget, at evnen til at høre har hr. Auken ikke. Jeg har ikke med ét ord nævnt, at den kapitalistiske krise står i forbindelse med stigende profitter. Jeg har nævnt, at den socialdemokratiske tilskuds-

politik skulle aflæses samtidig med stigende profitter. Jeg har heller ikke bestridt, der var en alvorlig krise, det var vi vistnok de første der talte om. Siden fandt også hr. Auken og fæller ud af, at der nok var en krise undervejs, men den var mange steder.

Om at overleve og klare konsekvenserne. Ja, jeg er spændt på ministerens svar. Hvis kendsgerningerne fra 1974 kan omstødes, så kan man måske føre en slags bevis for, at der var fornuft i galskaben.

Og så har vi jo hørt nogle gange, at det var disse konstruktive tanker, som vi har vendt os imod, der løste problemerne, klipvede toppen af arbejdsløsheden. Jeg skal ikke være så uforskammet nu at nævne, hvor mange arbejdsløse vi har. Det skyldes kapitalismens krise. Men væksten i det skyldes også en fejlagtig politik. Så kan man kalde den konstruktiv eller ej, som man vil.

Jeg har ingen ret til at takke den tavse århusianer for disse bemærkninger, men jeg var alligevel glad for, at talens brug blev genvundet her på det sidste.

(Kort bemærkning).

**Wilhjelm (VS):**

Jeg tror ikke, at hr. Auken nogen sinde har hørt hverken mig eller VS tale om stigende profitter som årsag til krisen. Vel snarere tværtimod. Det er ikke os, der nogen sinde har sagt, at denne krise skyldes, at kapitalisterne er ved at foræde sig i store profitter. Tværtimod. Derfor forstår jeg ikke helt, at der skulle falde én bemærkning under ét til to forskellige ordførere, som lige præcis i det her spørgsmål hele tiden under krisen har forholdt sig nogenlunde diametralt modsat.

Jeg skal ikke give nogen kriseforklaring, der er dækkende, i en kort bemærkning, men bare til orientering dog sige, at nøgleordet, nøglebegrebet i vores kriseopfattelse er overakkumulationen. Dette er grundlaget, det er det, I lægger op til også med en ordning som denne her. Det er ikke det samme som at sige: vi har en anden løsning. Vi ville næppe være revolutionære socialister, hvis vi havde en løsning på det her samfunds problemer. Men det er det samme som at sige: her er den eneste nogenlunde sammenhængende kriseforklaring, og den viser, at alt, hvad I foretager jer for at dæmpe den krise, samtidig forstærker den næste. Det lægger direkte op til den næste krise. Dette

[Wilhelm.]  
samfund kan ikke gøres krisefrit, og derfor kan man ikke forholde sig, som socialdemokraterne gør.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.*

**Første næstformand (Grete Hækkerup):**

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det politisk-økonomiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.

Mødet udsat kl. 12.22.

Mødet genoptaget kl. 14.

**Formanden:**

I skrivelse af gårs dato meddeler ministeren for skatter og afgifter, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om ændring af lov om vurdering af landets faste ejendomme.*

(Lovf. nr. 156).

I skrivelse af 21. januar meddeler boligministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om bygnings- og boligregistrering.*

(Lovf. nr. 159).

*Skriftlig fremsættelse af lovforslag.*

**Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):**

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om vurdering af landets faste ejendomme.*

Forslaget må ses i sammenhæng med det forslag til lov om bygnings- og boligregistre-

ring, som i dag fremsættes af boligministeren.

Når et landsdækkende bygnings- og boligregister er etableret, vil vurderingsmyndighederne i vidt omfang kunne benytte oplysningerne herfra som grundlag for vurderingsarbejdet, og i takt med udbygningen af registret kan man lade de hidtidige vurderingskemaer bortfalde for størstedelen af landets faste ejendomme. I første række vil man tilstræbe, at enfamiliehuse, herunder sommerhuse, kan vurderes uden brug af vurderingsskemaer. Såfremt registerloven gennemføres hurtigt og kommunerne umiddelbart derefter går i gang med registreringen af oplysninger vedrørende denne gruppe ejendomme, skulle vurderingsskemaerne kunne bortfalde allerede fra 16. almindelige vurdering i det omfang, de nødvendige oplysninger er registreret inden denne vurdering. Også for de øvrige ejendomskategori-ers vedkommende vil en væsentlig del af de oplysninger, der er nødvendige for vurderingen, kunne hentes i registret, efterhånden som dette udbygges, og i takt hermed kan antallet af oplysninger, som skal indhentes fra ejerne, begrænses.

Forslaget til ændring af vurderingsloven tilsigter i første række at skabe hjemmel for, at registeroplysninger kan træde i stedet for vurderingsskemaet.

Endvidere omfatter forslaget en række bestemmelser, som skal sikre, at vurderingsmyndighedernes arbejde foregår uafhængigt af uvedkommende hensyn og på en for borgerne betryggende måde.

Formålet med disse ændringer er at sikre vurderingsmyndighedernes uafhængighed. Dette gælder f. eks. ved de vurderinger, som foretages med henblik på pålæg af frigørelsesafgift. Det er i loven om frigørelsesafgift m. v. fastsat, at den afgiftspligtige kan forlange, at kommunen skal overtage ejendommen for et beløb svarende til ejendomsværdien ved første vurdering efter zoneovergangen. Det foreslås derfor, at kommunalbestyrelsesmedlemmer, som tillige er medlemmer af vurderingsmyndigheden, ikke kan medvirke ved sådanne vurderinger, og at vurderingsformænd, som fremtidig udnævnes, skal være afskåret fra tillige at være kommunalbestyrelsesmedlemmer. I øvrigt foreslås en udbygning af reglerne om udelukkelse fra deltagelse i vurderingen af enkelte